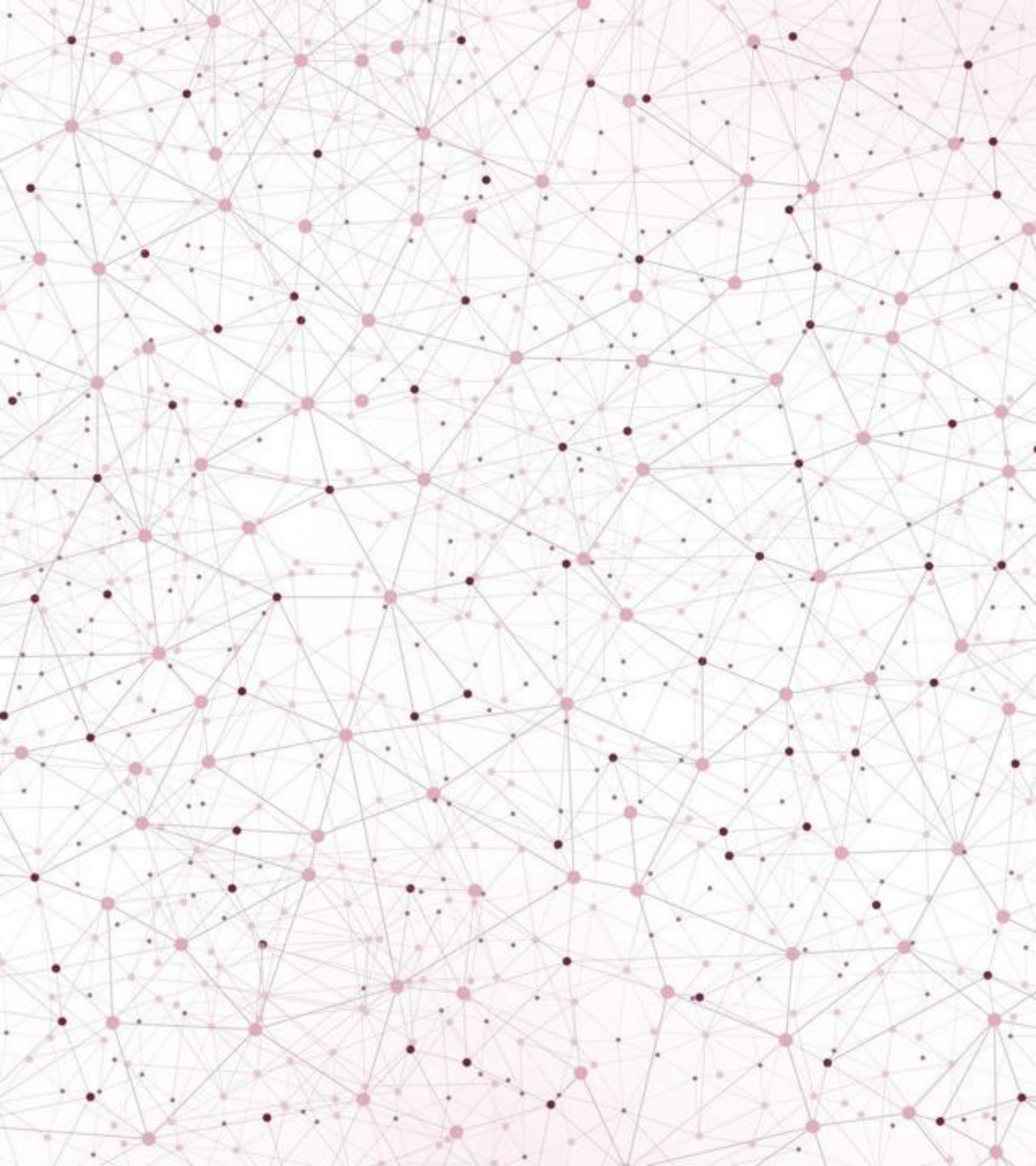
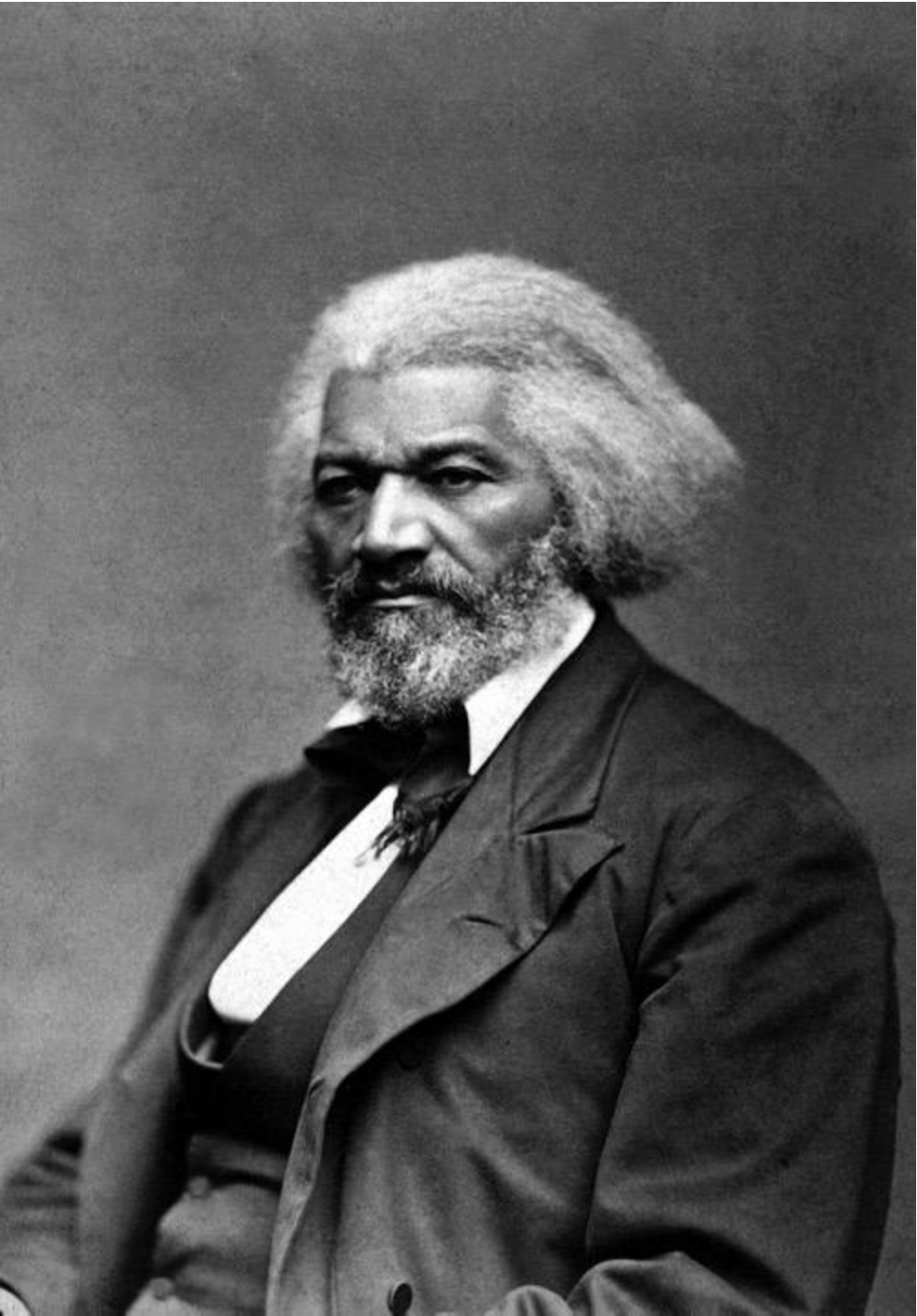

Allt hänger ihop

Steven Lucas, barnläkare, docent
Uppsala universitet

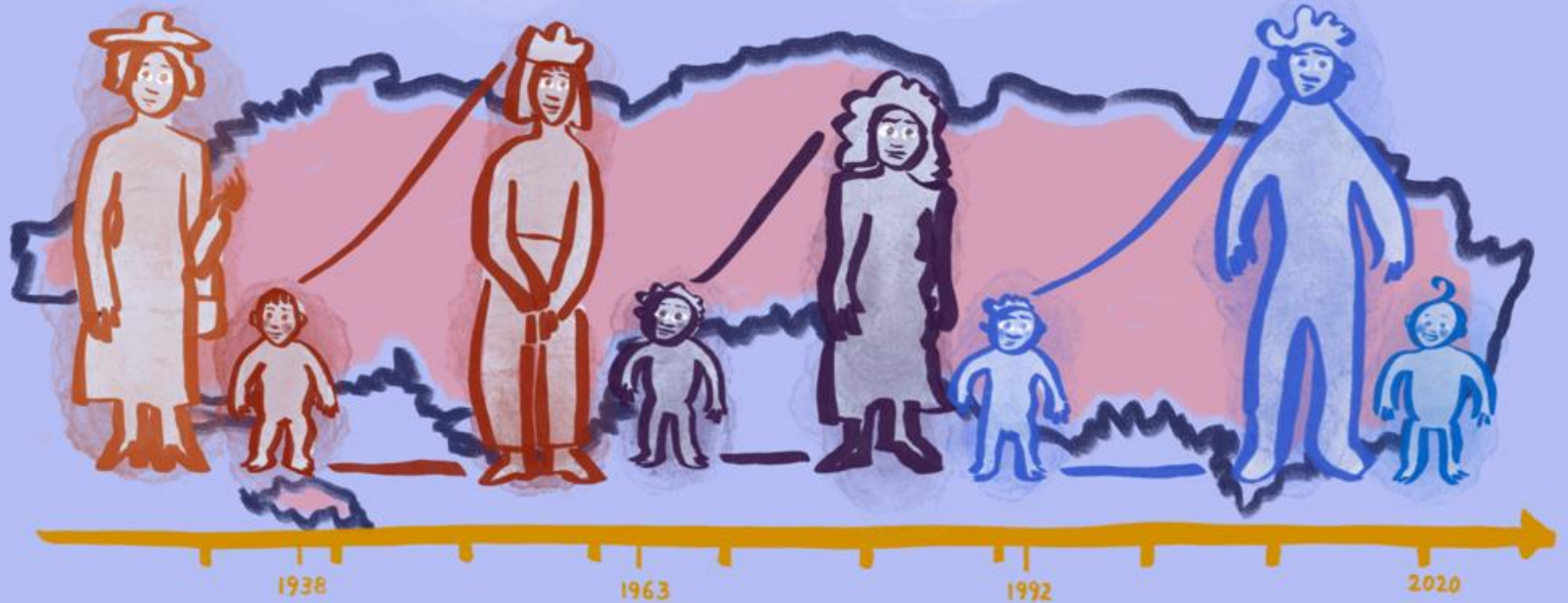

“It is easier to build
strong children than to
repair broken men”

Frederick Douglass (1817-1895)

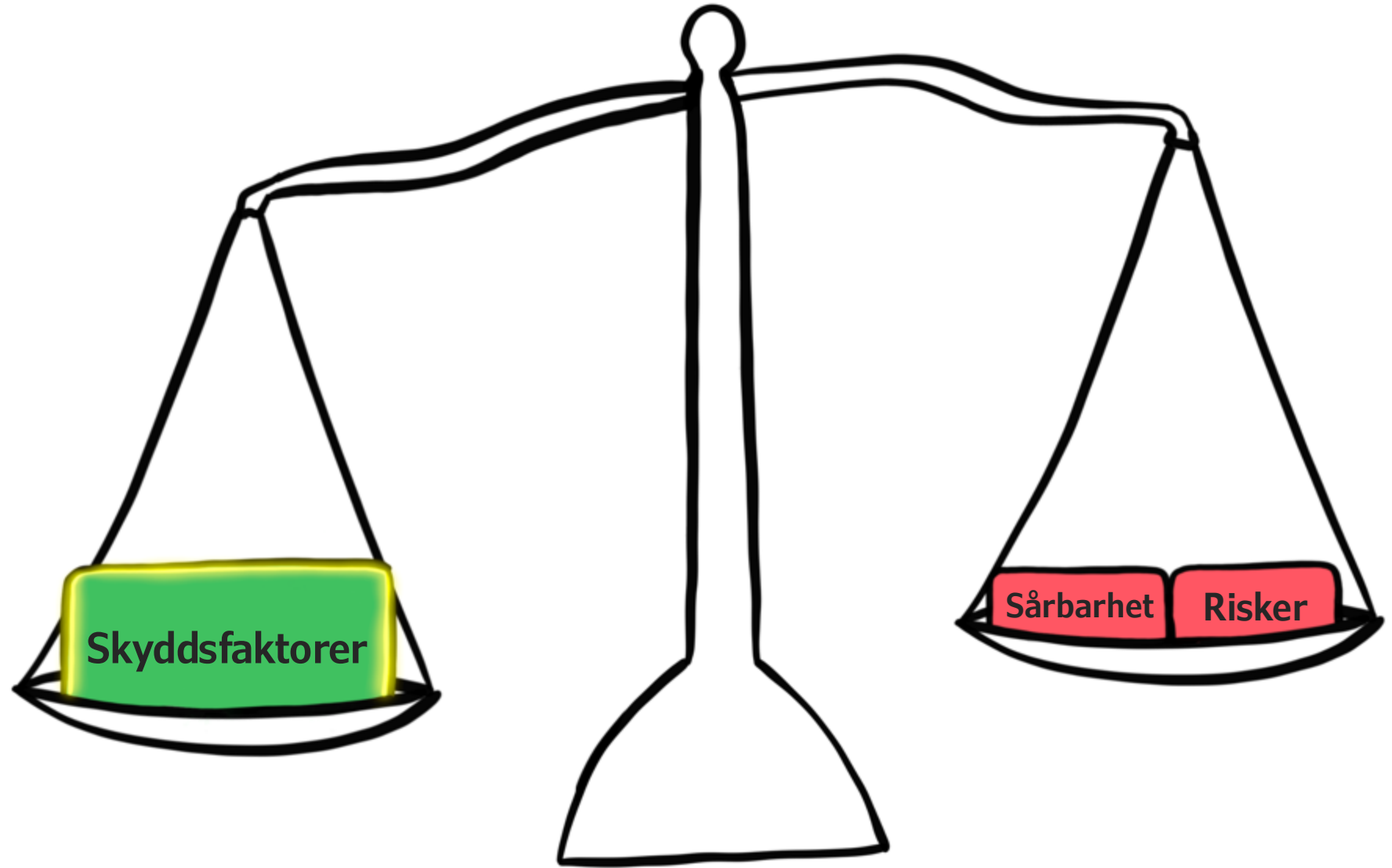
Vi träffar
99,4%
av alla barn
mellan 0-5 år

Över tid
är det nästan
hela
Sveriges
befolkning

Agda

Agda

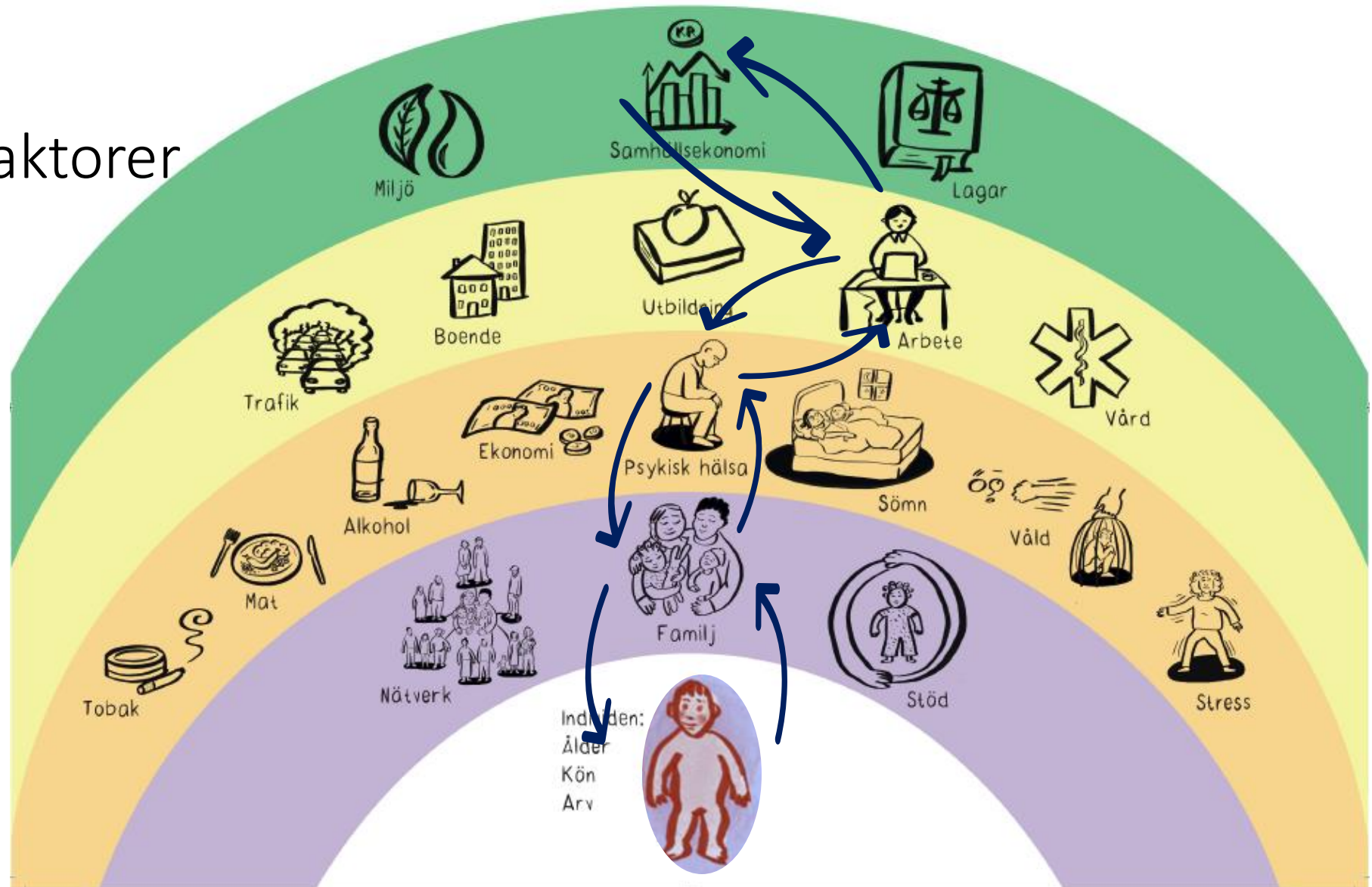
Agda

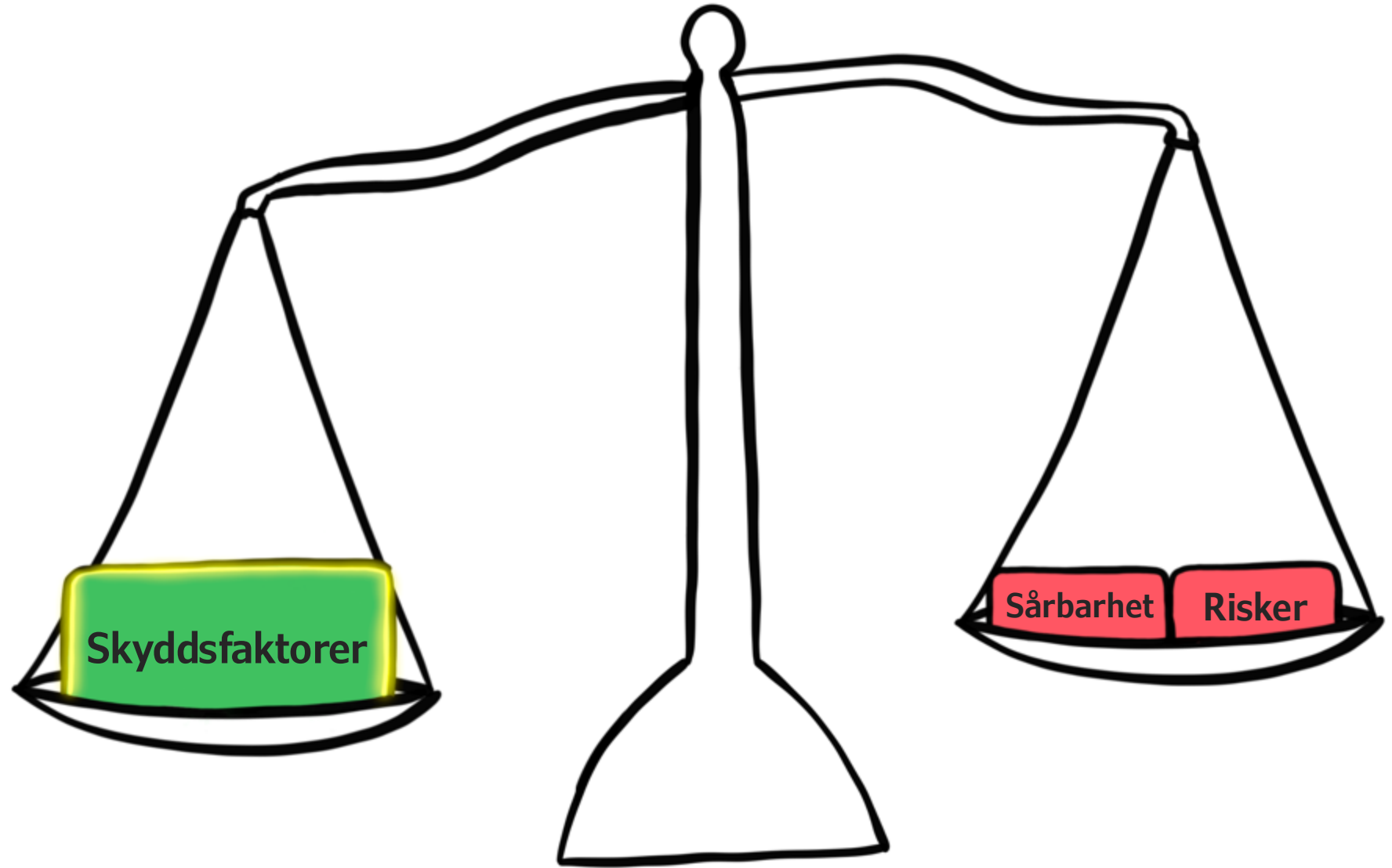

Oskar

Hälsans bestämningsfaktorer

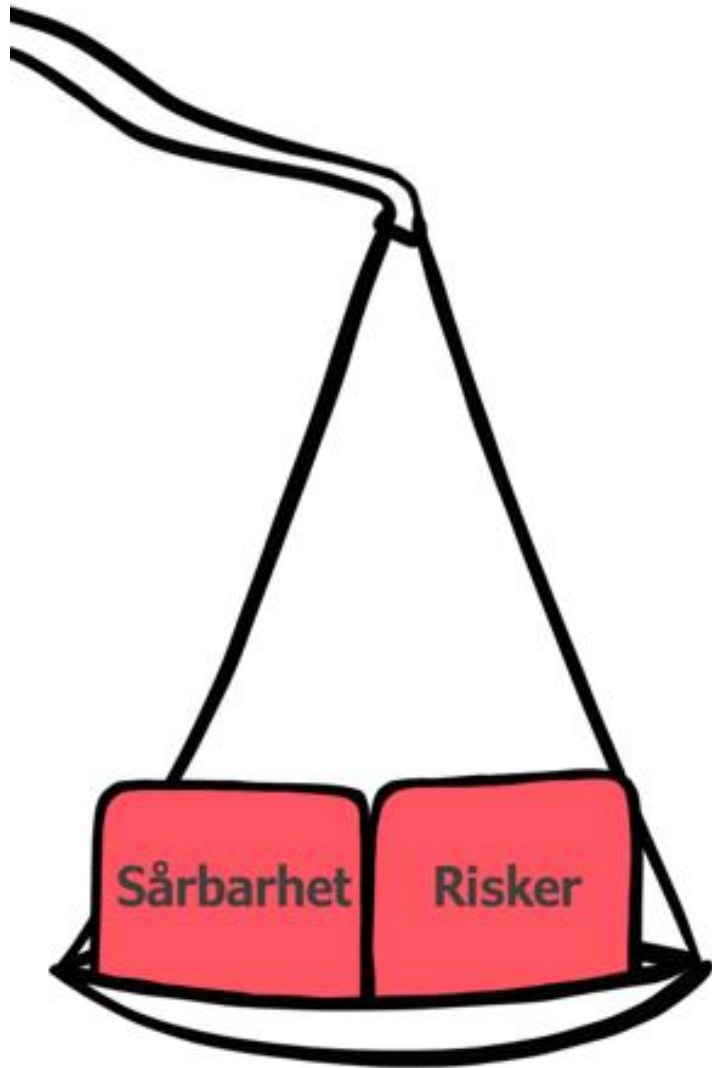

Sårbarhet hos föräldrar och/eller barnet

- Kognitiv funktionsnedsättning
- Utsatthet under barndomen
- Låg utbildningsnivå
- Kronisk sjukdom
- ADHD
- ...

Riskfaktorer i hemmet

- Fattigdom
- Missbruk
- Våld i familjen
- Psykisk ohälsa
- Stress
- ...

Sårbarhet hos föräldrar och/eller barnet

- Kognitiv funktionsnedsättning
- Utsatthet under barndomen
- Låg utbildningsnivå
- Kronisk sjukdom
- ADHD
- ...

Riskfaktorer i hemmet

- Fattigdom
- Missbruk
- Våld i familjen
- Psykisk ohälsa
- Stress
- ...

Vad händer i **samhället**
när barn lever i en skadlig miljö?

UPPSALA
UNIVERSITET

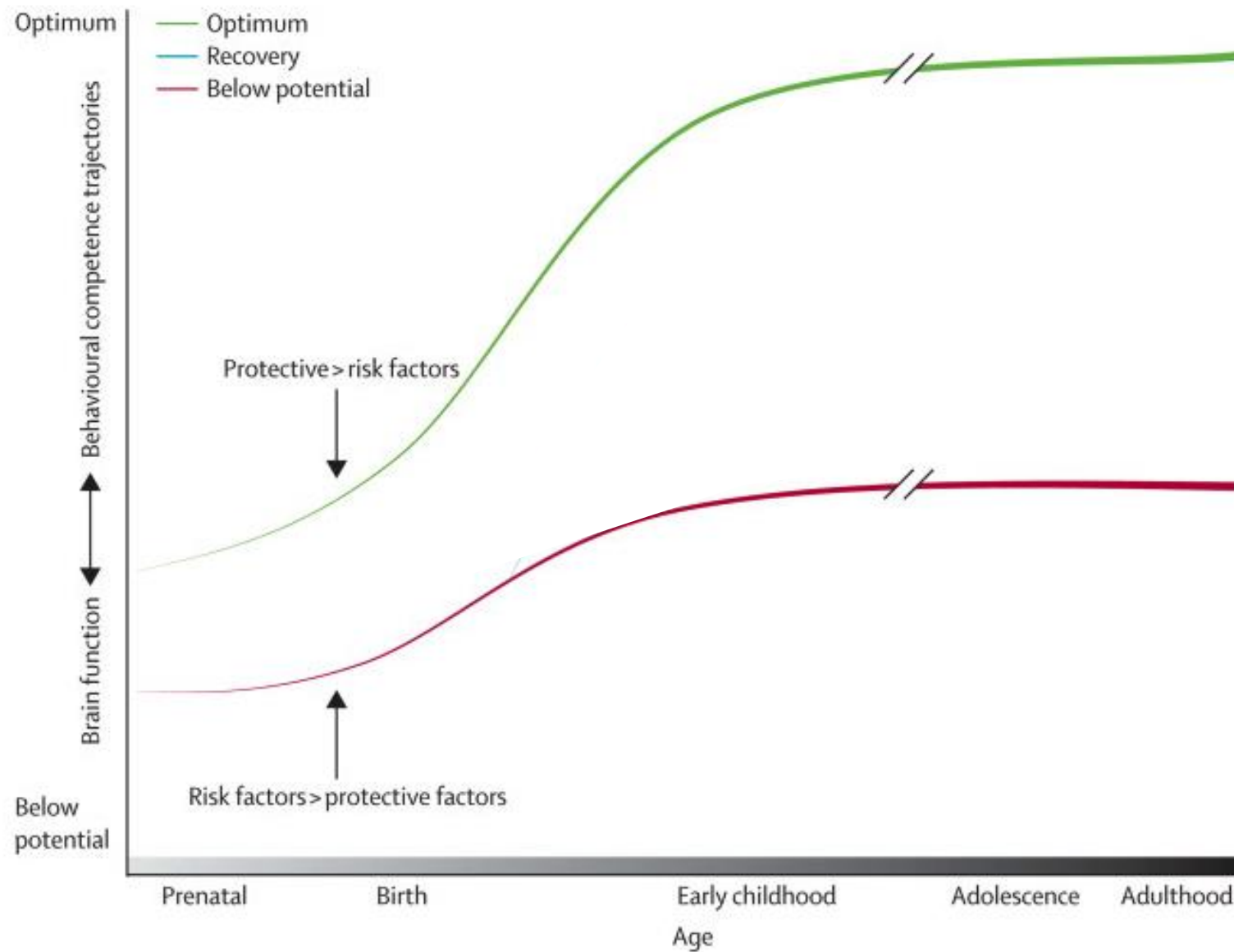

Figure 2 Differing trajectories of brain and behavioural development as a function of exposure to risk and protective factors

Vad händer i **kroppen**
när barn lever i en skadlig miljö?

UPPSALA
UNIVERSITET

HPA-axeln

↑ Adrenalin

↑ Kortisol

↑ Blodtryck

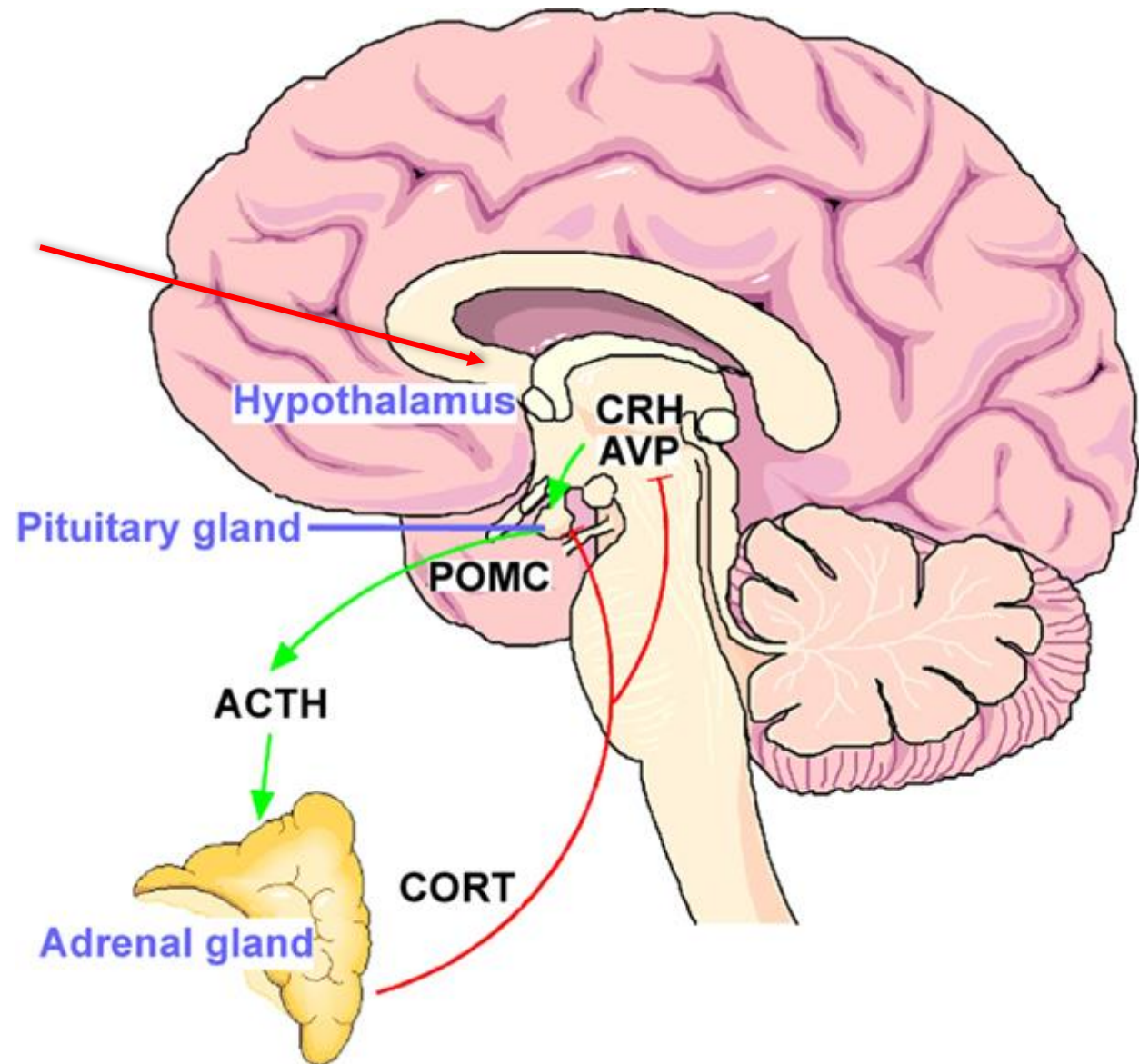
↑ Hjärtfrekvens

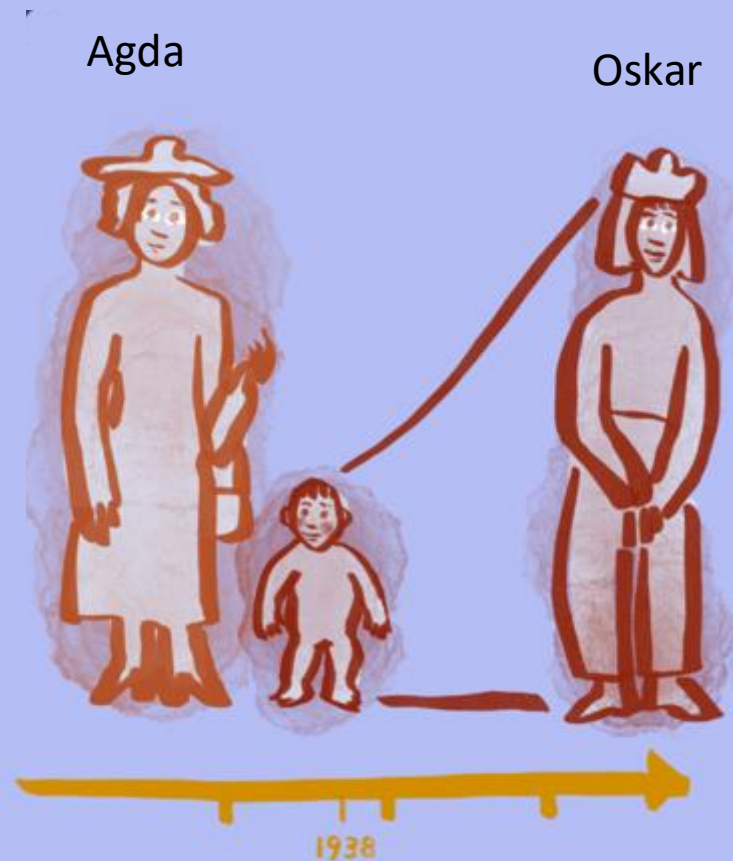
Påverkan på nervcellsutveckling

Påverkan på immunceller

Påverkan på hjärt-kärlsystemet

Stress

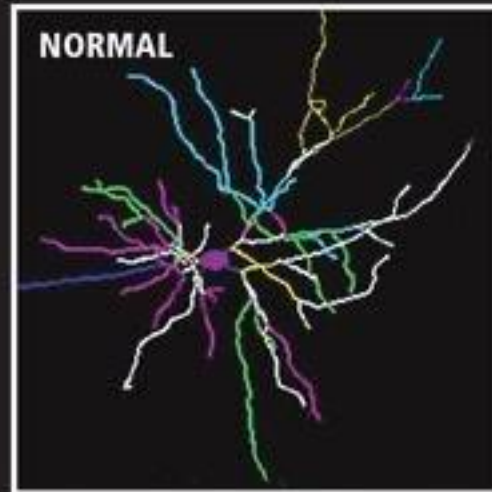
Hur tror ni att Oskars hälsa och utveckling kan påverkas av hans uppväxtmiljö?

Toxisk stress

- "Överdriven eller långvarig aktivering av det fysiologiska stress-responssystemet i avsaknad av det buffrande skydd som stabila, responsiva relationer ger" (Garner et al, *Pediatrics* Vol. 129 No. 1 January 1, 2012 pp. e224 -e231)
- Orsakar störningar i hjärnans nervkretsar och hormonella system under känsliga skeden i utvecklingen
- Störningarna kan leda till anatomiska förändringar och/eller fysiologiska störningar som senare leder till inlärnings- och beteendeproblem
- Grunden till kronisk stressrelaterad fysisk och psykisk sjukdom

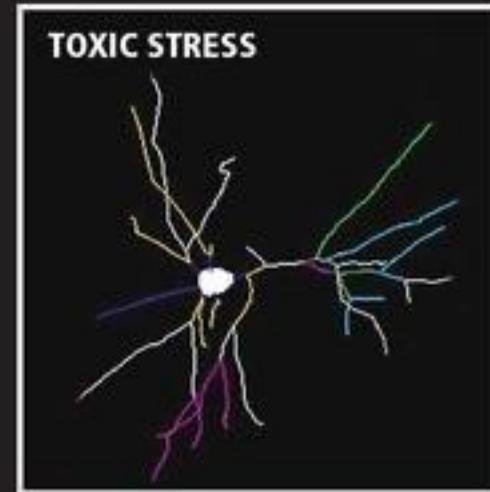
HOW TOXIC STRESS IN CHILDHOOD ALTERS THE BRAIN

Exposure to major adversity in early childhood can weaken brain development. This can permanently set the body's stress response system on high alert. A stable, nurturing environment can prevent these responses and outcomes for learning, behavior and health.

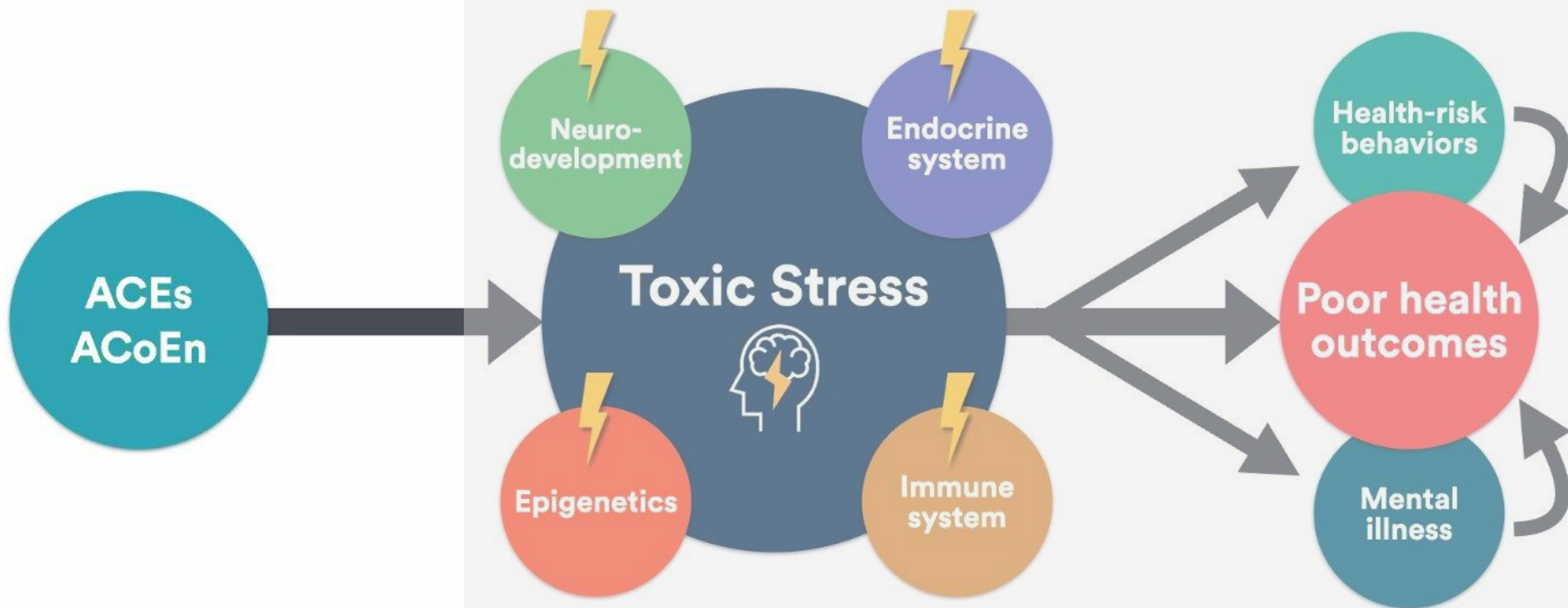
A typical neuron with many connections looks like this.

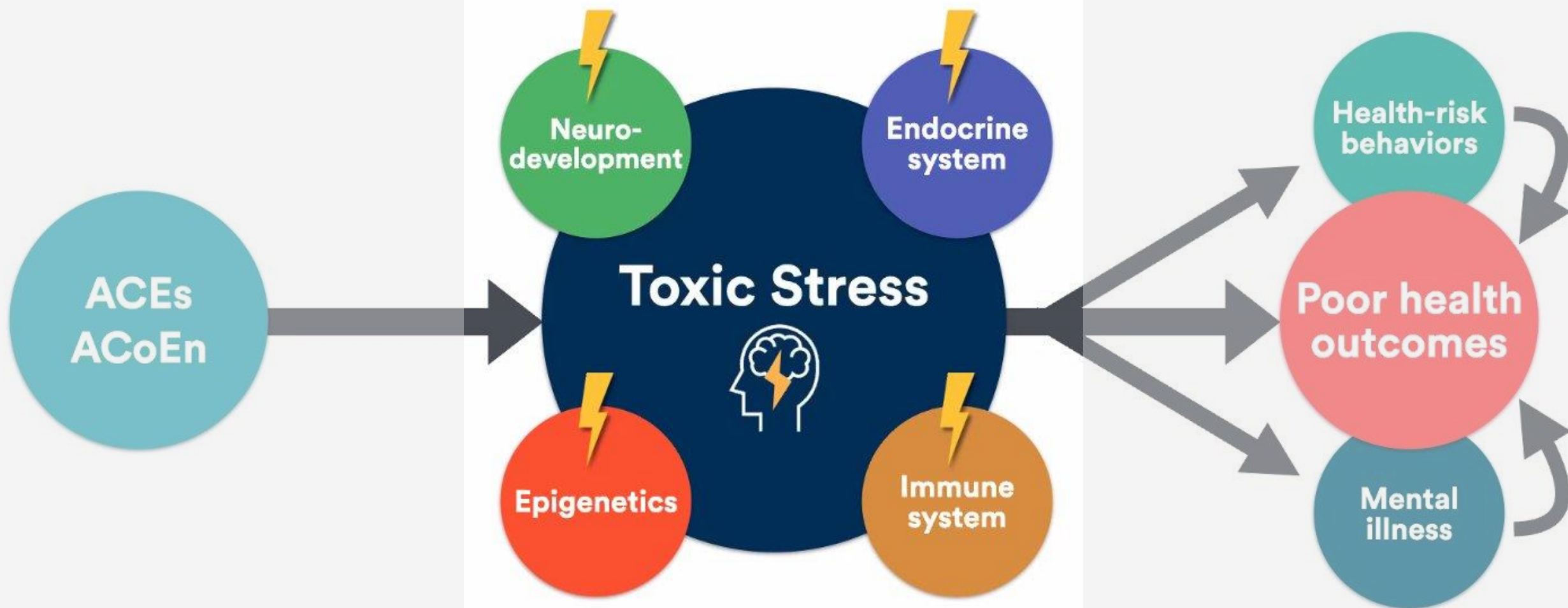
SOURCES: J.J. Radley Neuroscience 2004

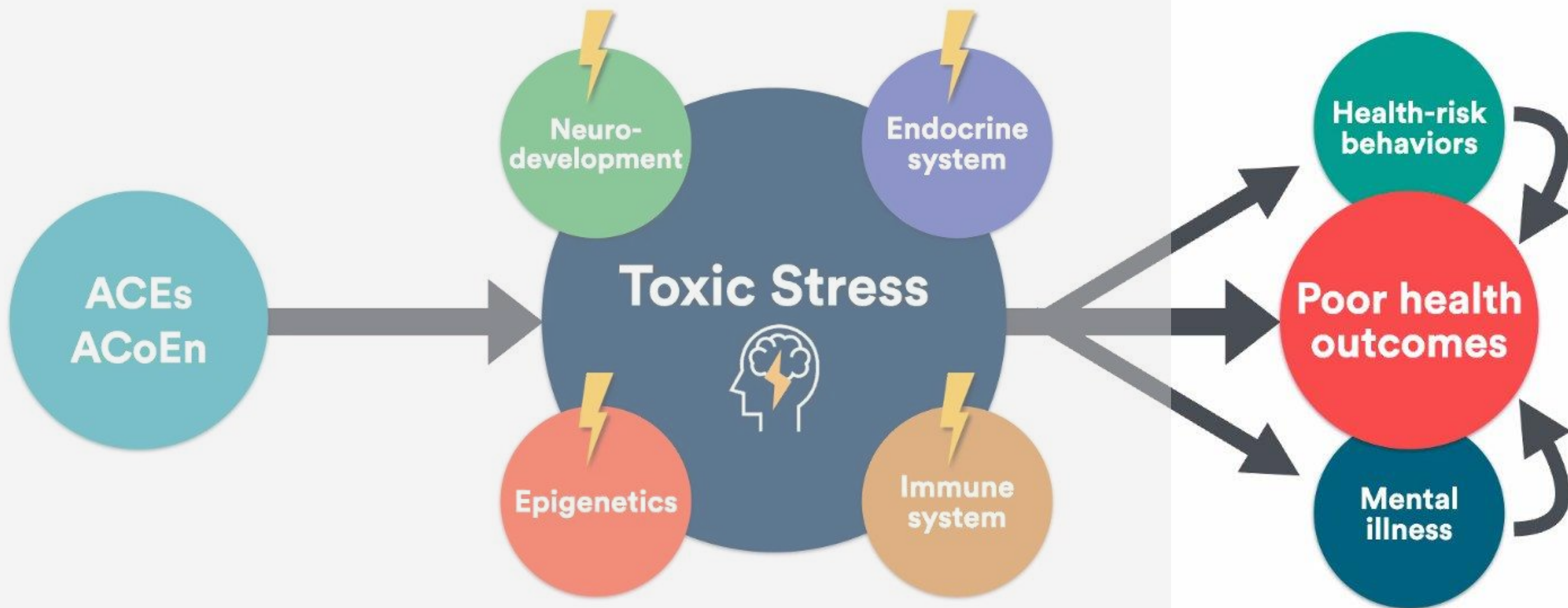

A neuron damaged by toxic stress has fewer connections.

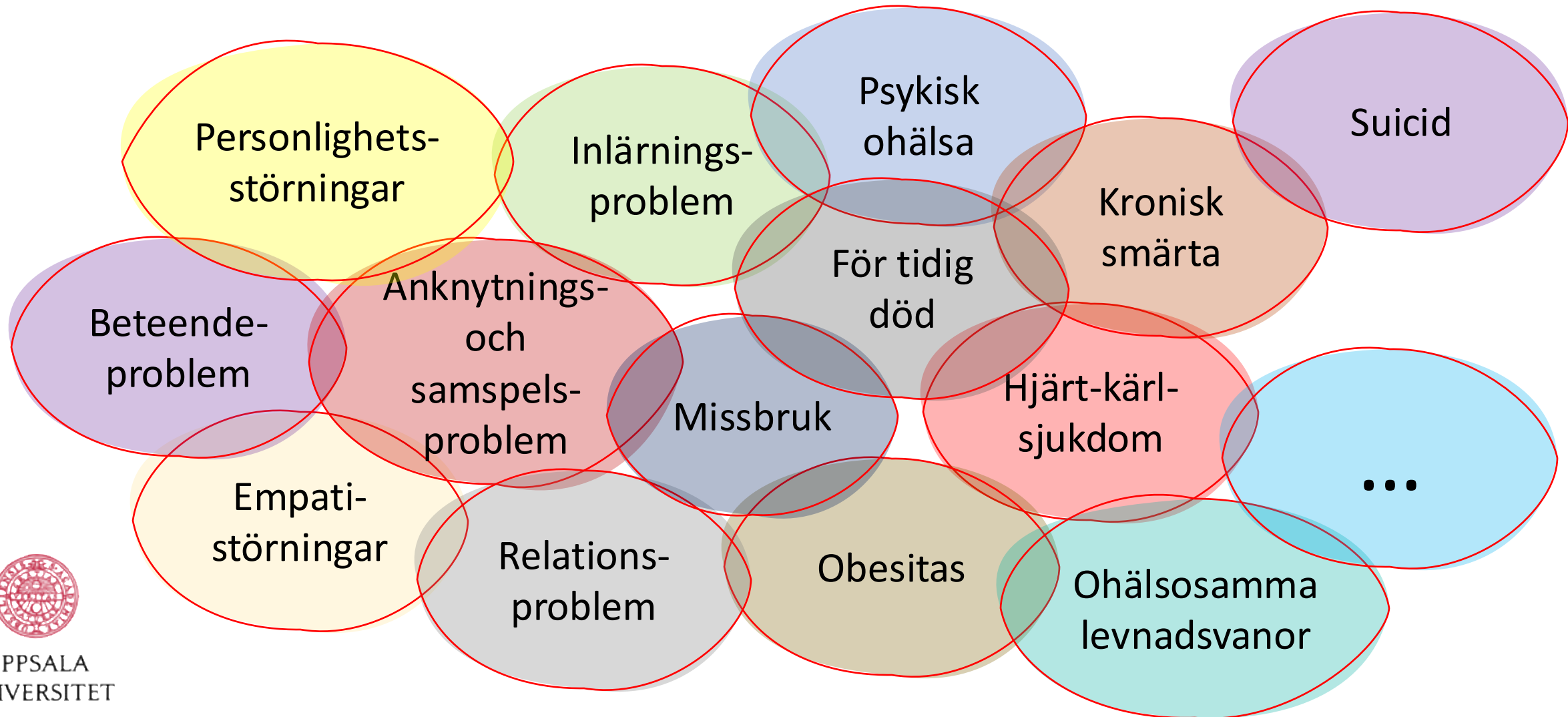
MARTHA THIERRY/DETROIT FREE PRESS

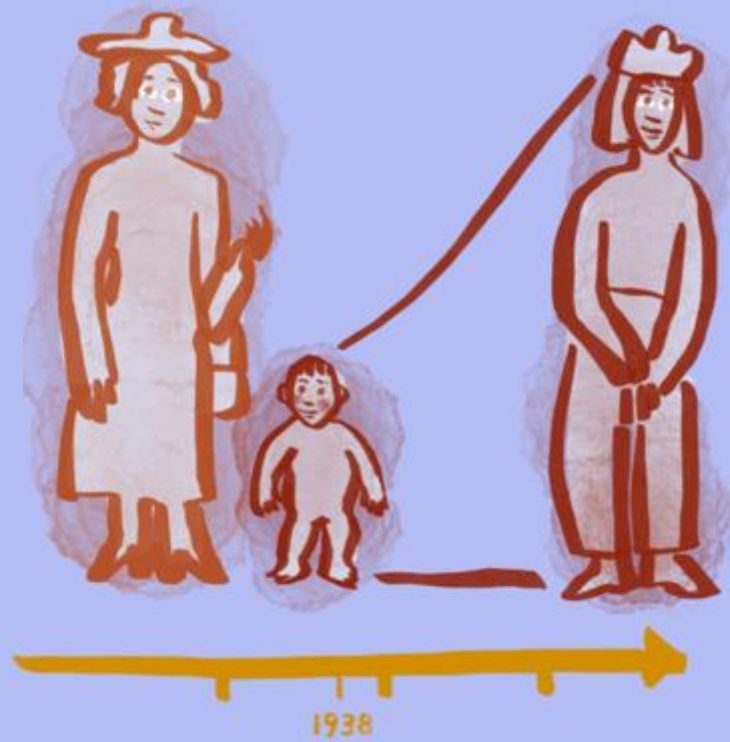

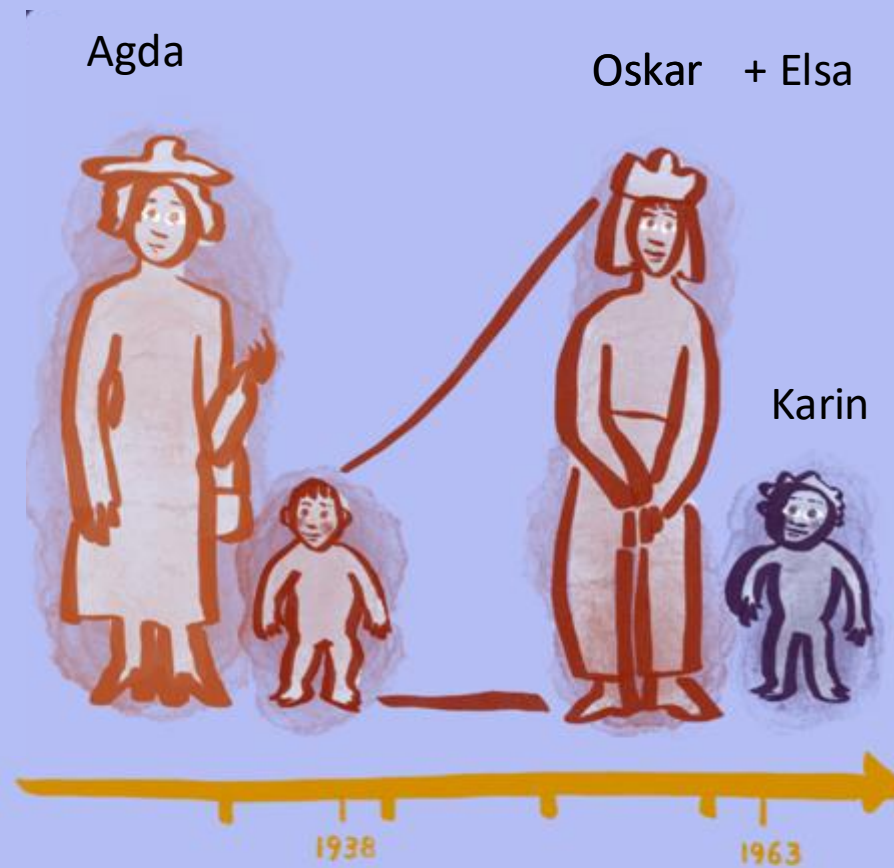
Vad kan toxisk stress leda till på längre sikt?

Agda

Oskar + Elsa

Epigenetics?

Supporting the communication of high calibre science in the rapidly expanding field of epigenetics across Europe

Select a language >

In brief

Primed

From Dicer-mice to men

Ready for action

Stem cell tools

Cancer immature?

Abuse affects genes

Histones in hydrothermal vents

Dining for your descendants

Lasker award for epigenetics

Nobel prize for transcription

Nobel prize for epigenetics

Addiction: the epigenetic effect

Cancer: new drugs

What is Epigenetics?

Epigenethics?

How does epigenetics shape life?

Twin Profiles

The calico cat

In brief

Abuse affects genes

We're all well aware that a difficult childhood can have a great impact on the course of someone's life. Childhood abuse can even drive individuals to commit suicide. A study published in *Nature Neuroscience* this month elucidates the molecular basis of how stress can shape the way genes work, predisposing abuse victims to ill fates.

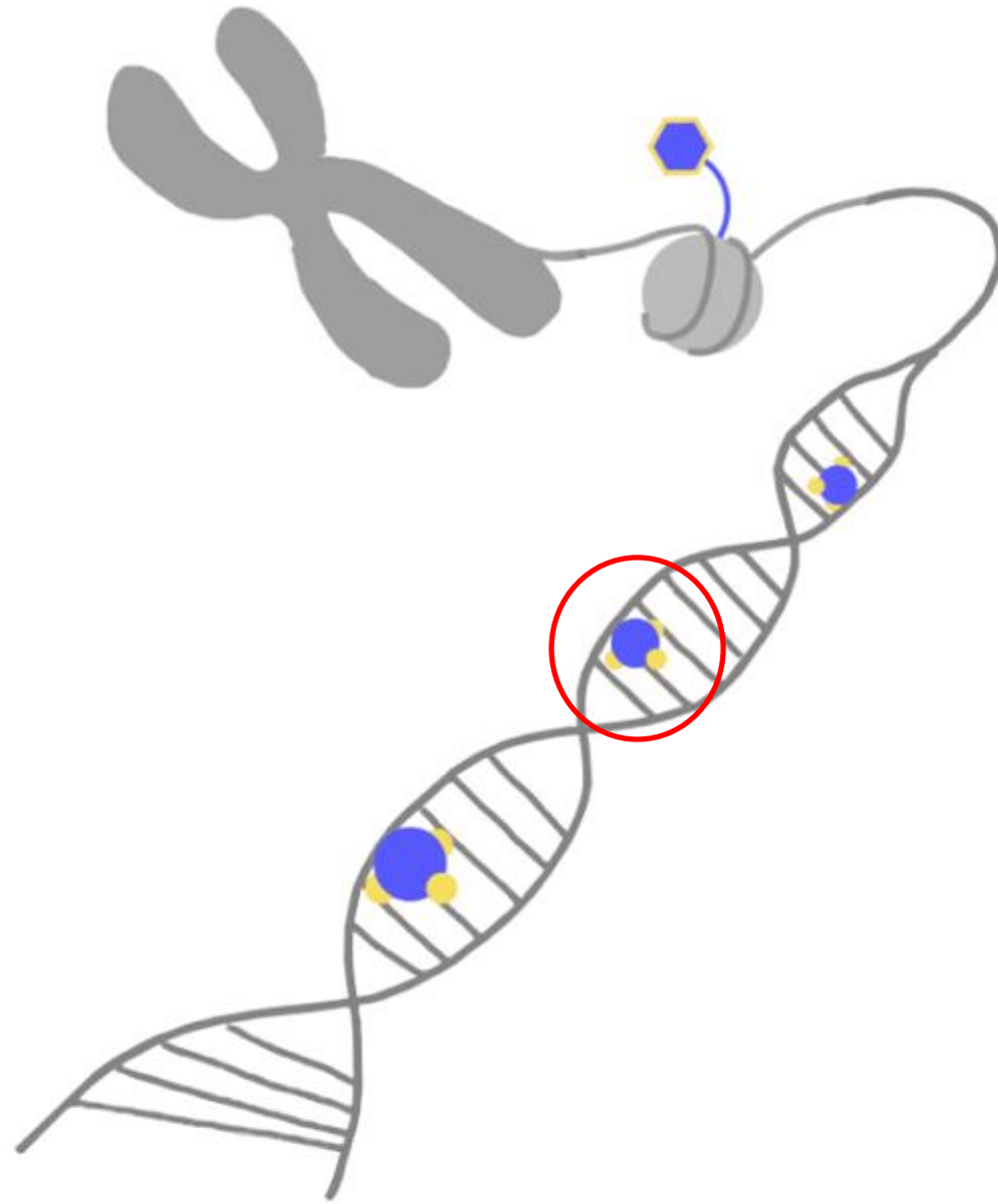
Brona McVittie reports :: **February 2009**

Building upon research published last May, which showed that child abuse can leave epigenetic marks on DNA, a team of McGill University and Douglas Institute scientists recently explored the links that such changes might have on the likelihood of abuse victims to commit suicide. They looked at epigenetic marks on genes that mediate our stress-response.

The team knew from previous studies in rats that parenting has a measurable physical impact on behavioural responses to stress. The way a mother treats her pups

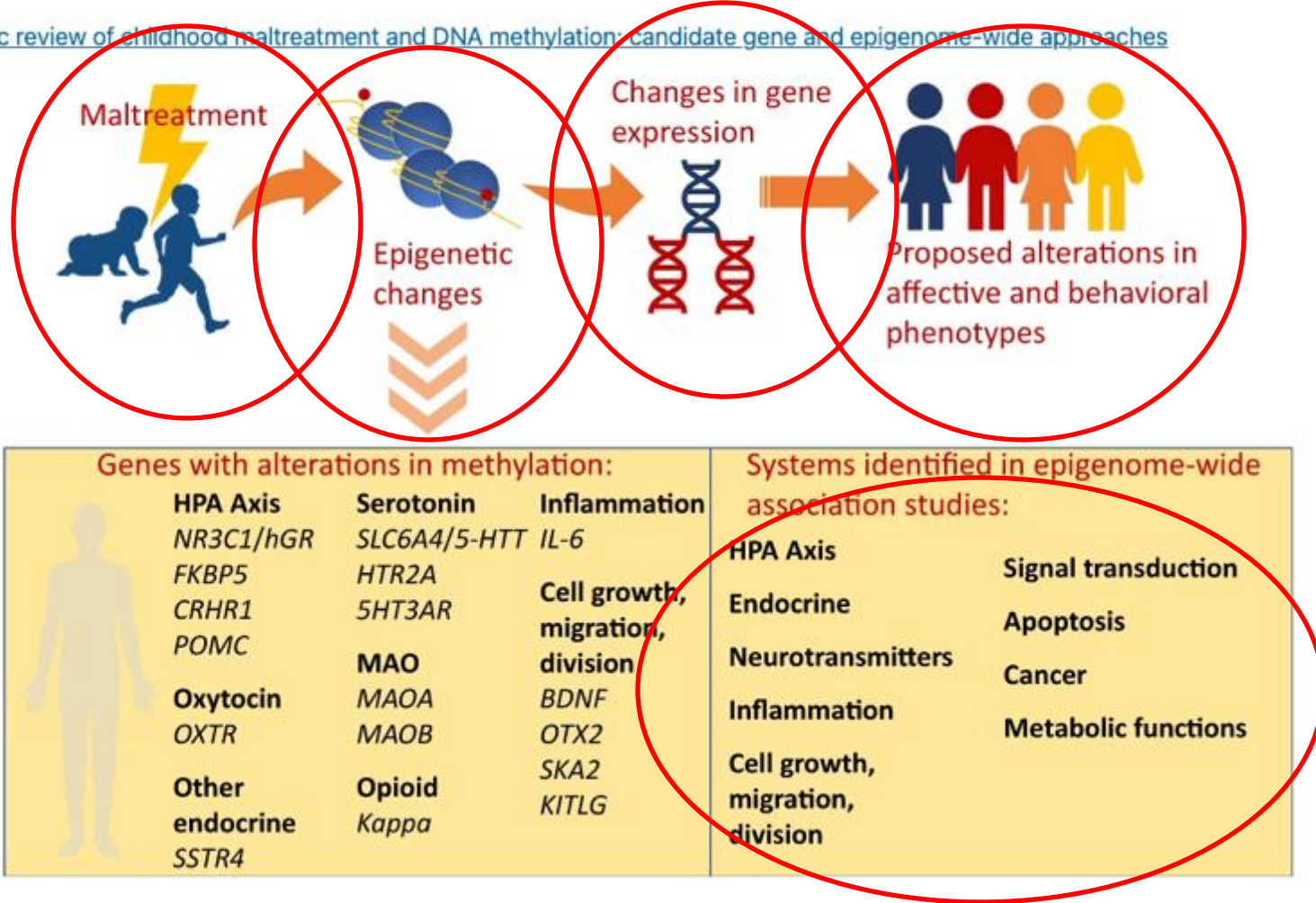
UPPSALA
UNIVERSITET

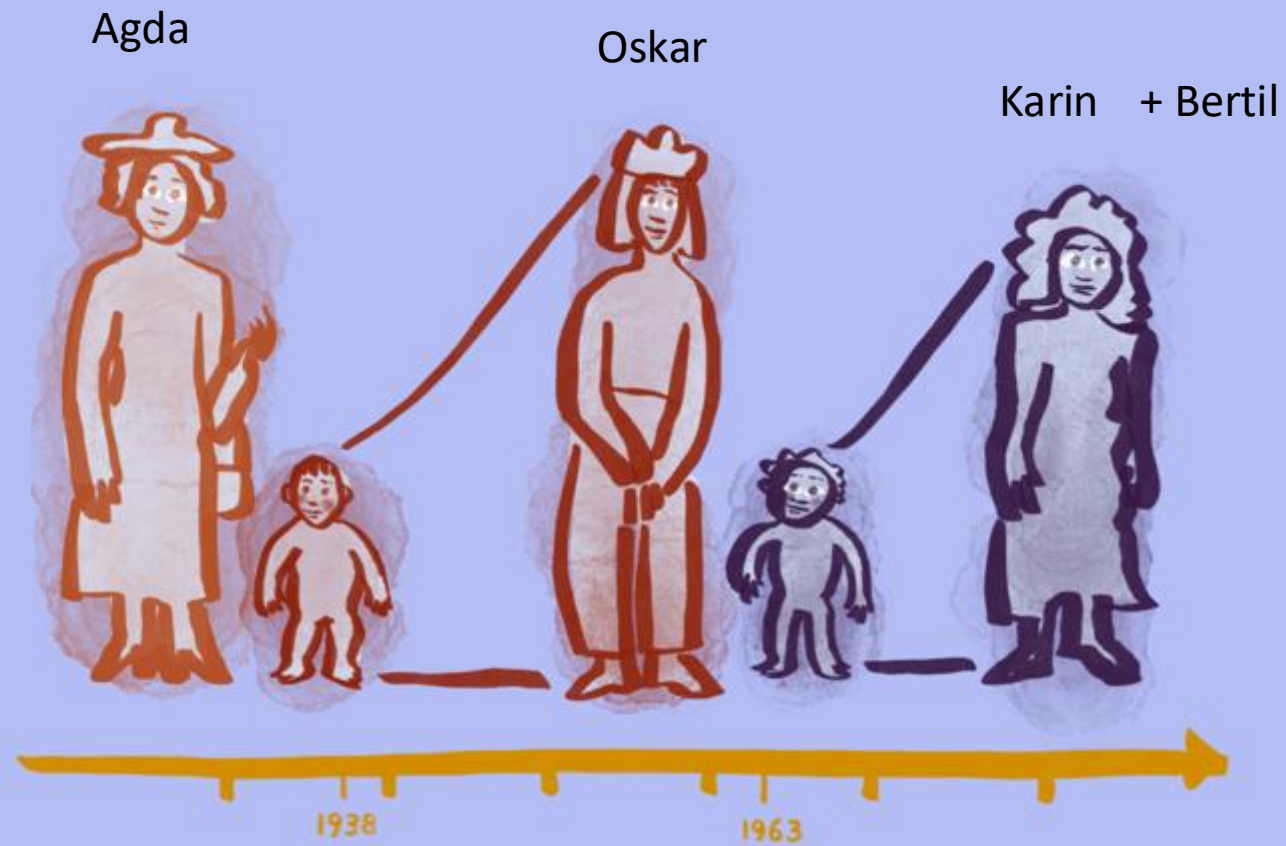

Epigenetics

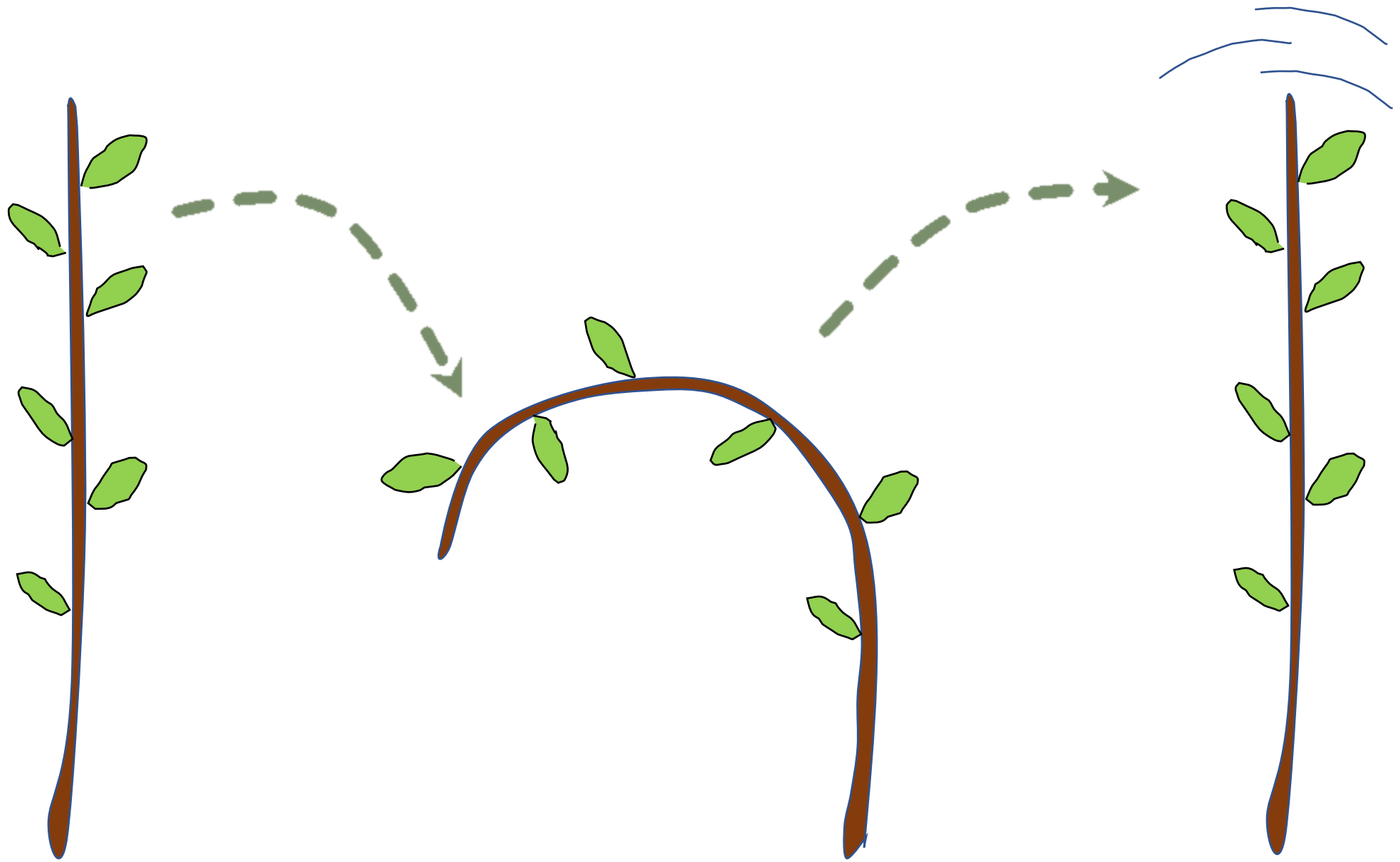
Fig. 2: Conceptual diagram representing the epigenetic pathway from maltreatment to health and mental health outcomes.

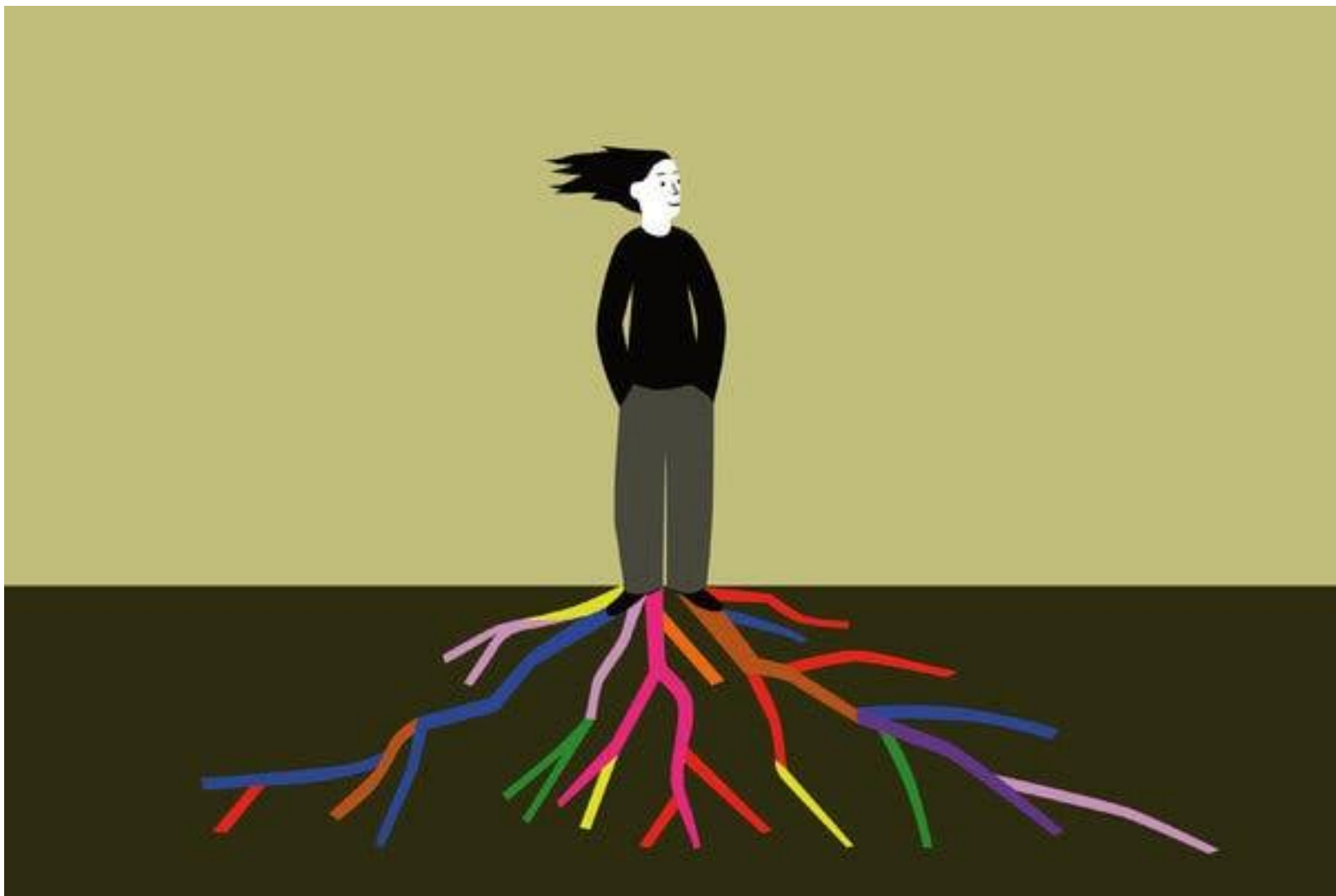
From: [A systematic review of childhood maltreatment and DNA methylation: candidate gene and epigenome-wide approaches](#)

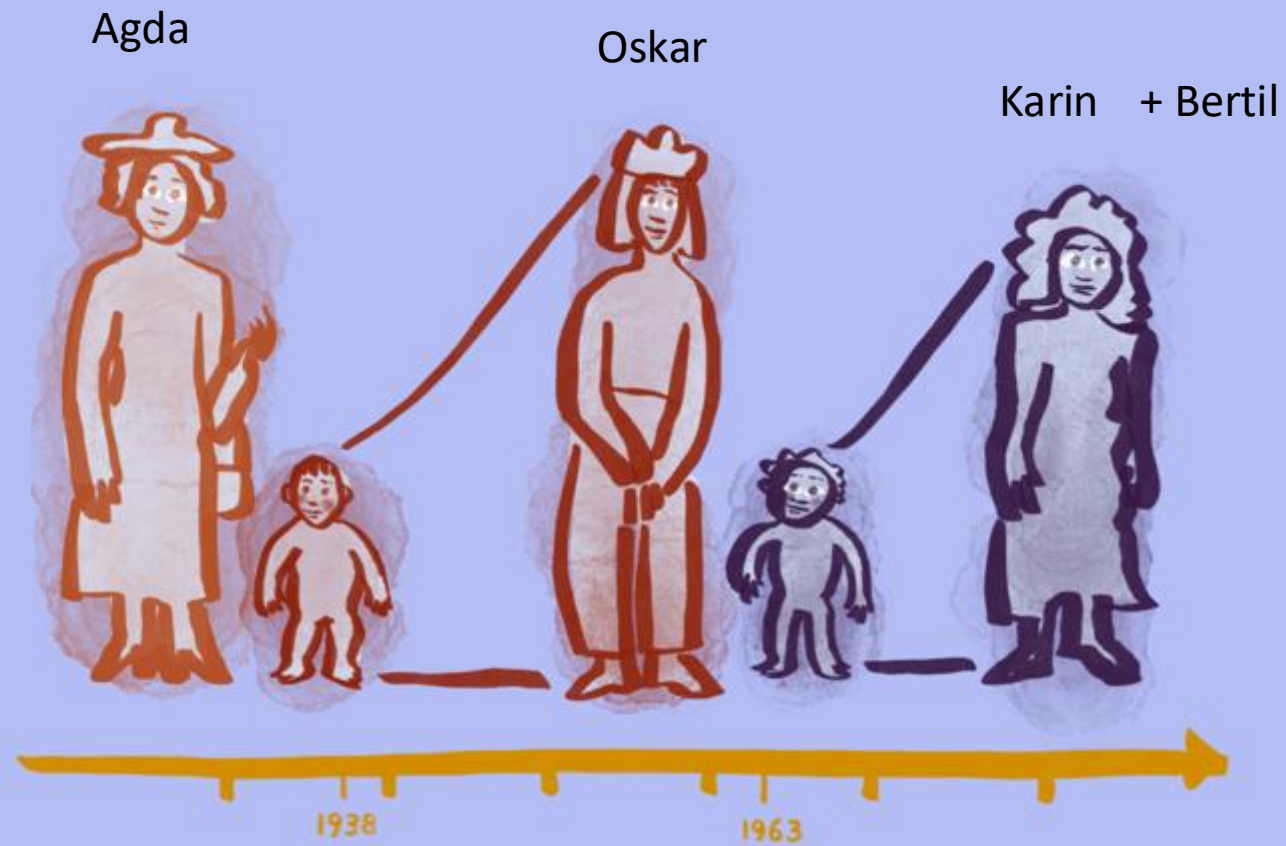
Resiliens

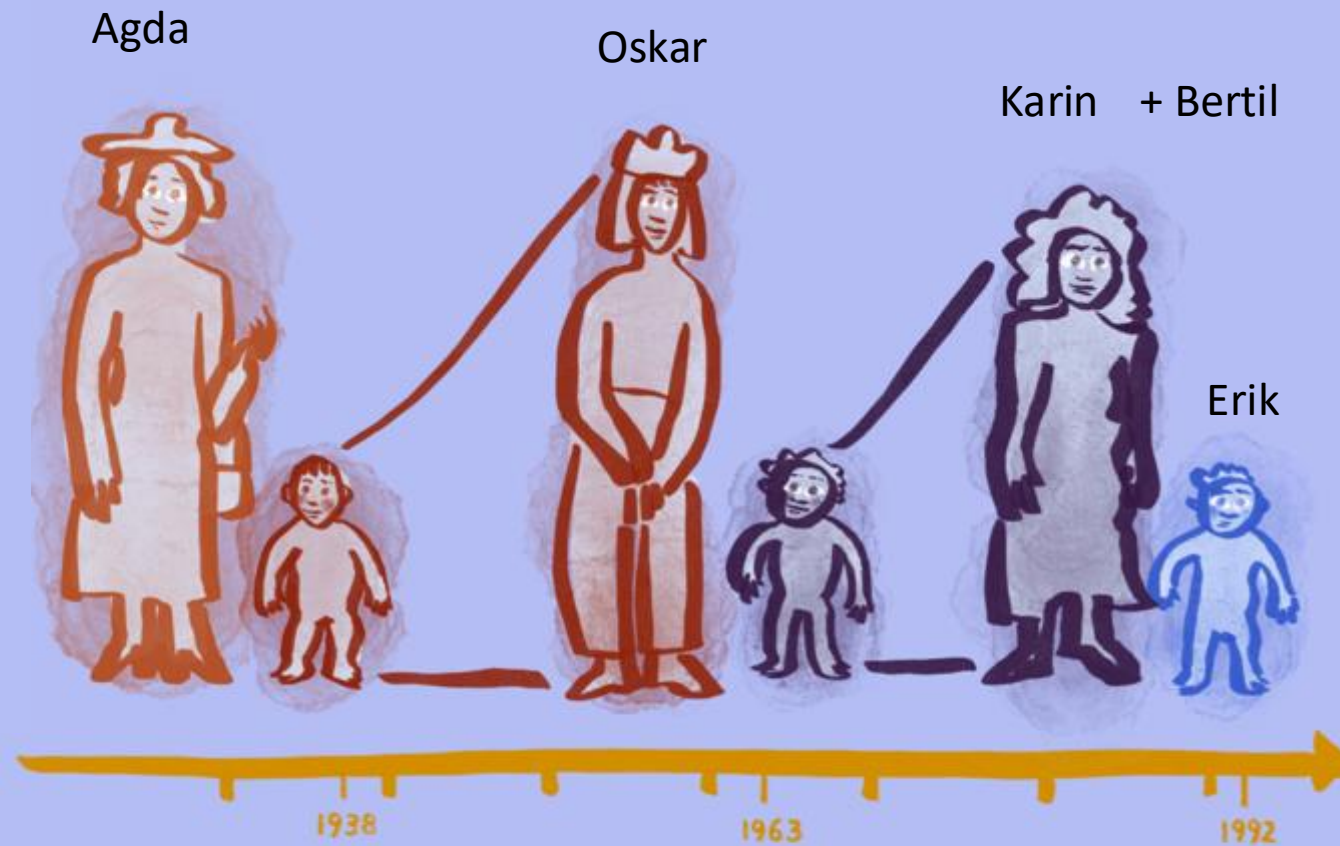

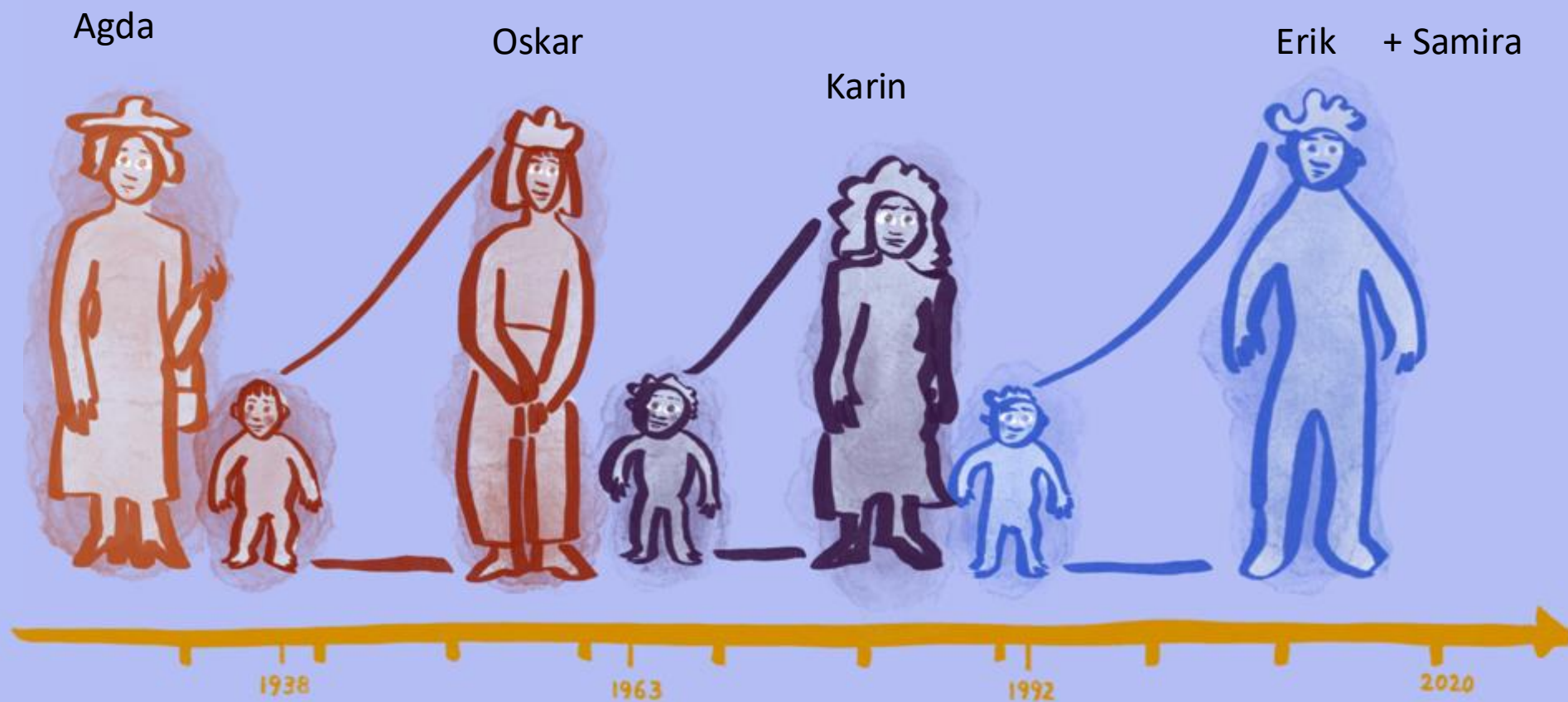

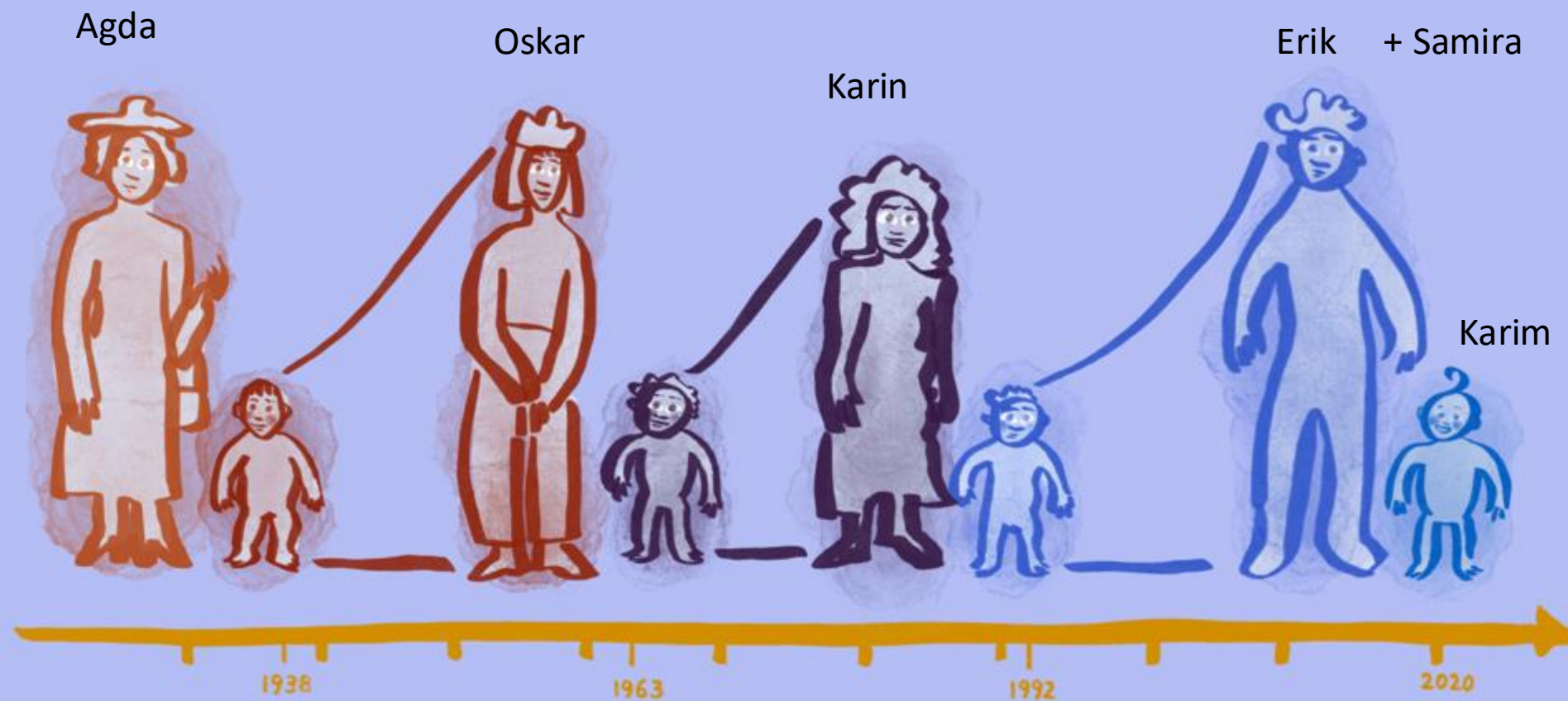
Resiliens

- **Förmåga att hantera stress** effektivt och på ett sunt sätt
- God förmåga att **lösa problem**
- En tro att det är **något man kan göra** för att hantera sina känslor och "cope"
- **Att söka hjälp**
- **Socialt stöd**
- **Nära kontakt med andra**, till exempel familj eller vänner
- **Att berätta om traumat** för sina nära och kära
- Andlighet/tro
- Att identifiera sig som en **överlevare** i motsats till ett offer
- **Att hjälpa andra**
- **Hitta en positiv innebörd** i traumat

Hur kan vårt arbete bidra till bästa möjliga hälsa hos Karim, Erik, Samira och de kommande generationerna?

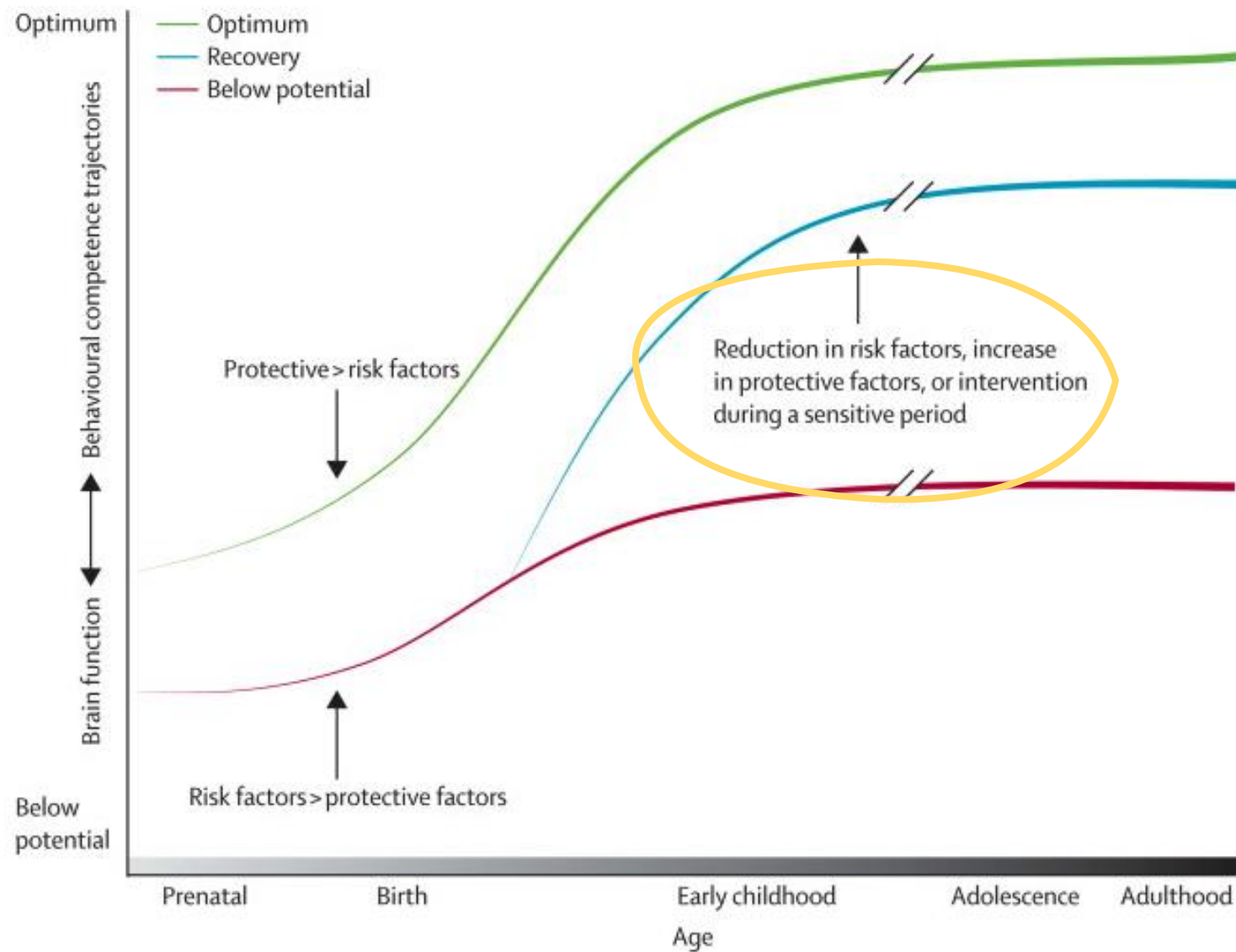
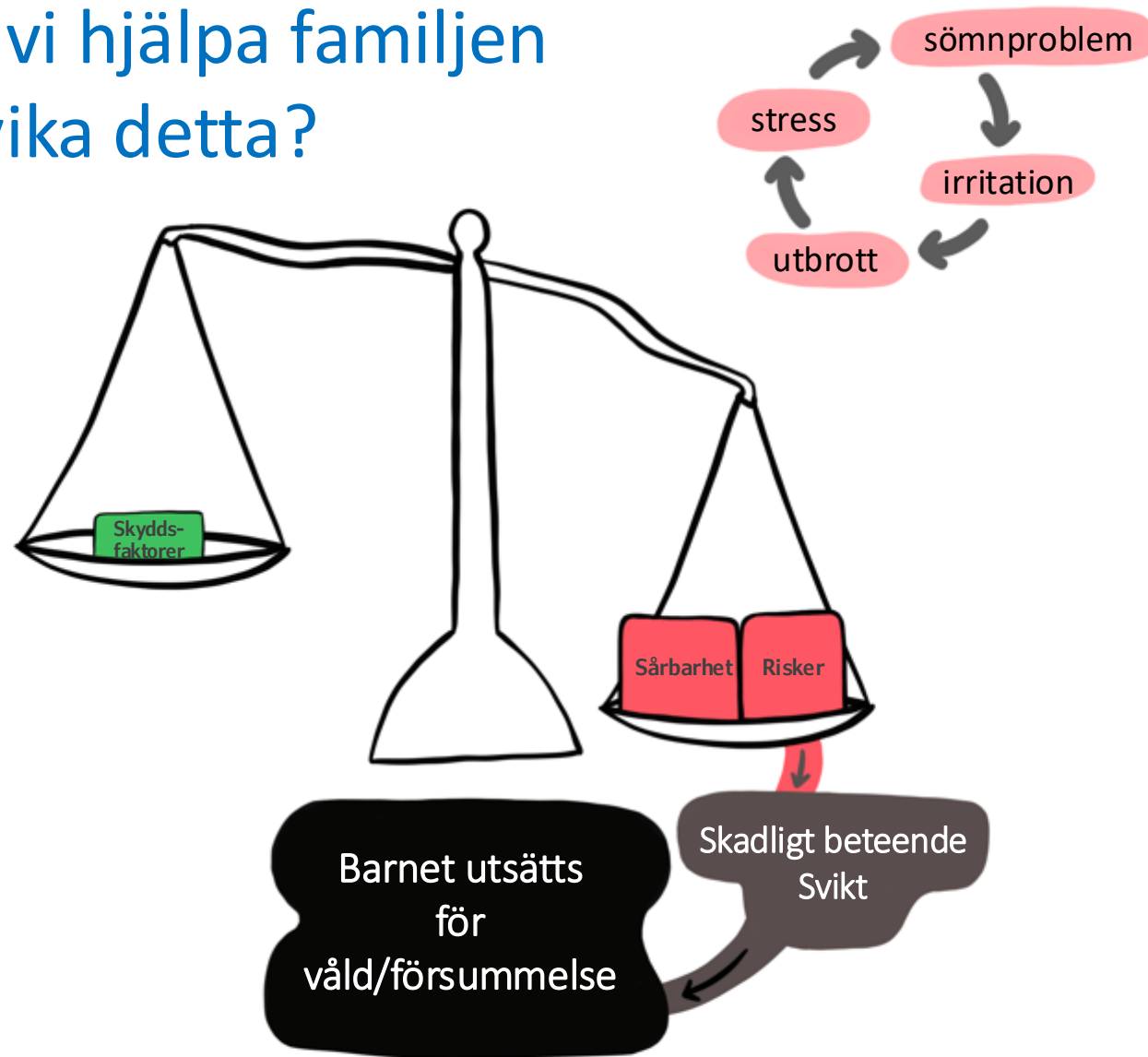
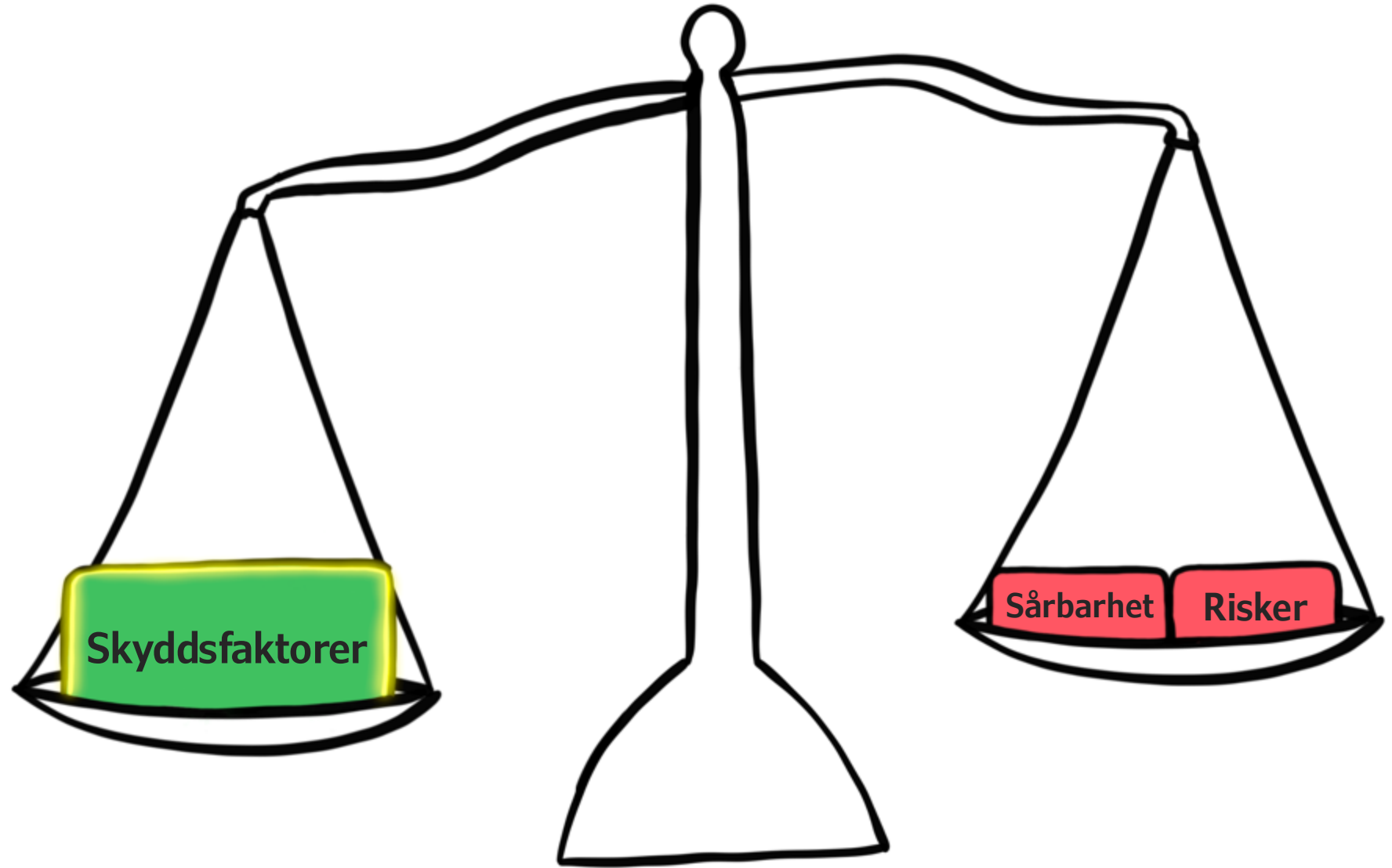
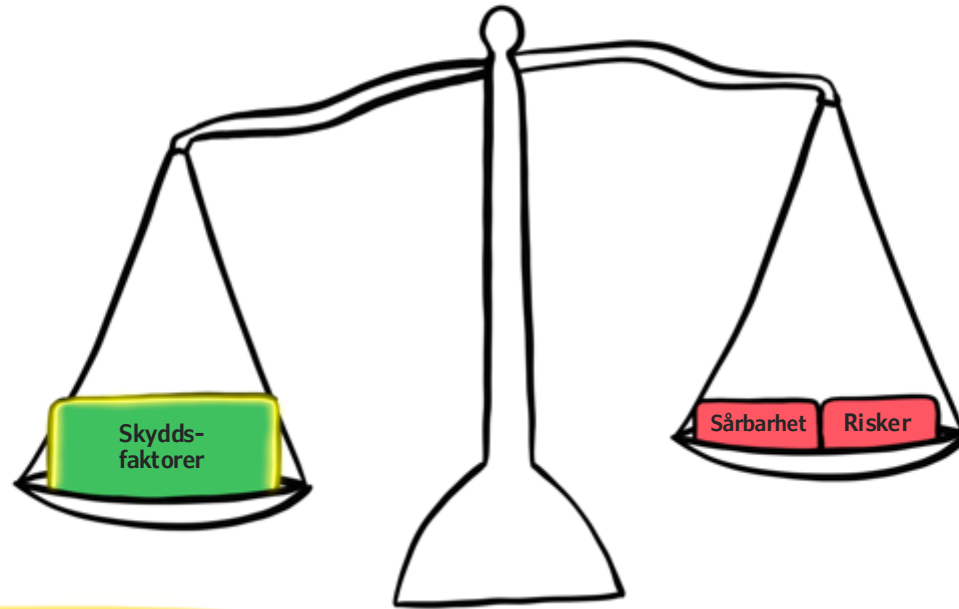

Figure 2 Differing trajectories of brain and behavioural development as a function of exposure to risk and protective factors

Hur kan vi hjälpa familjen att undvika detta?

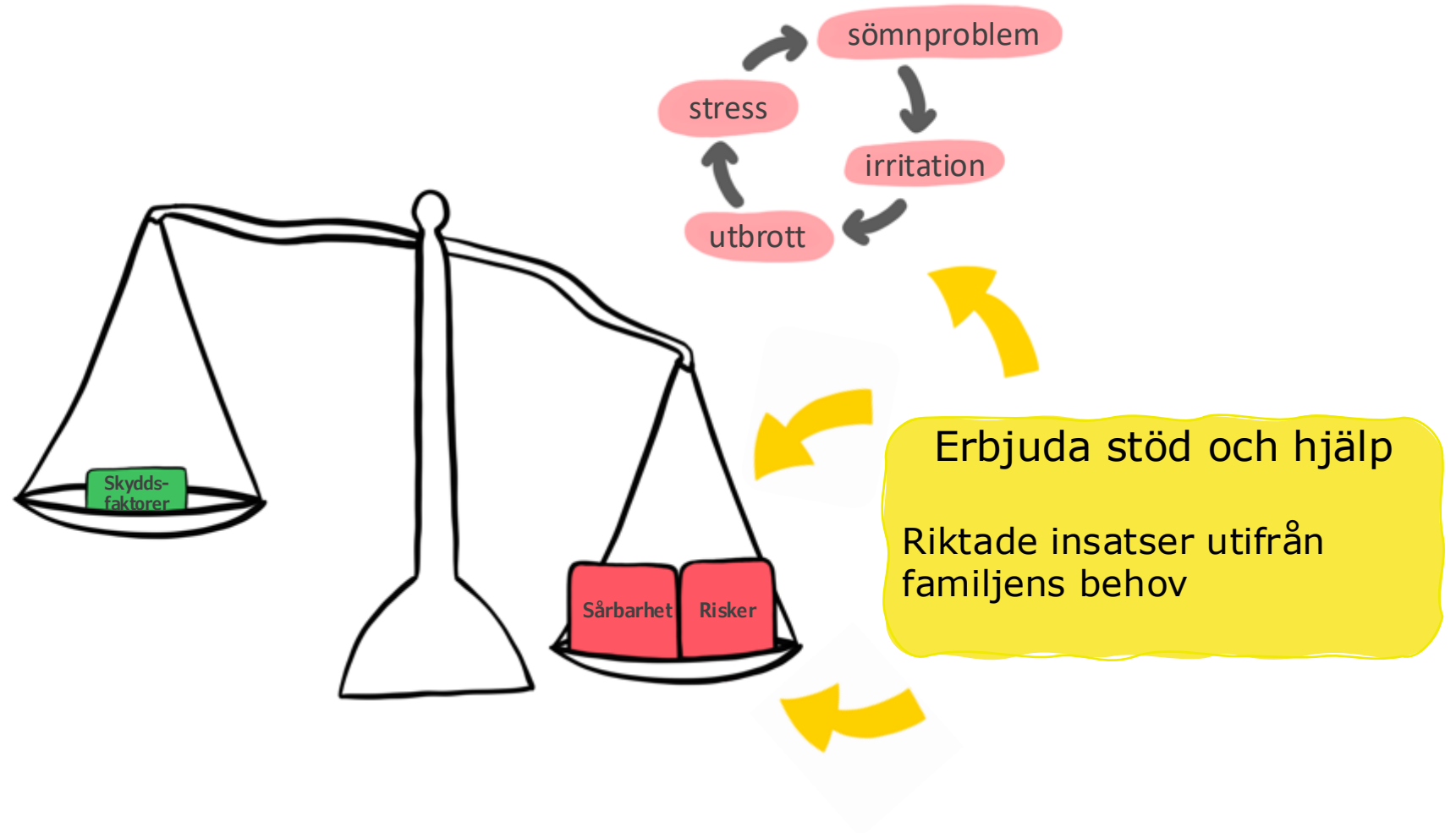

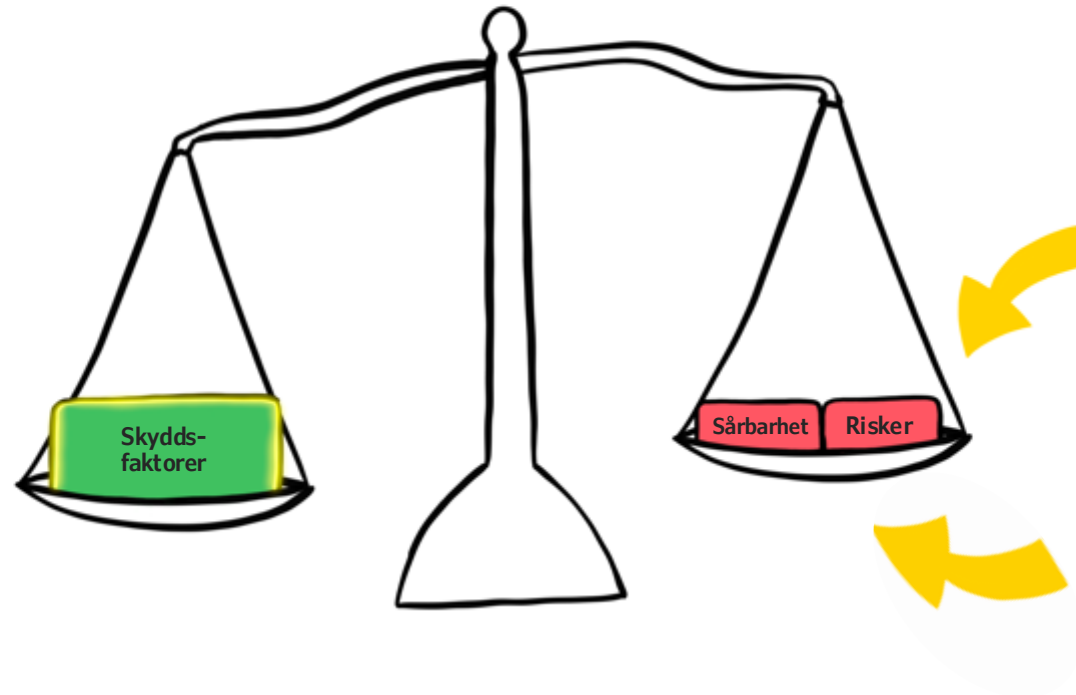

Promotion/Prevention

- Barnhälsovården
- Förskola/skola
- Personligt nätverk ...

Erbjuda stöd och hjälp

Riktade insatser utifrån
familjens behov

Vi kan

Stärka barns och föräldrars **resiliens** och
förhindra att barn utsätts för våld och försummelse
om vi
erbjuder effektiva **hälsofrämjande** och **förebyggande** insatser till
alla
identifierar barn som lever i riskmiljöer och
erbjuder effektiva, **riktade insatser** till familjer med ökade behov

Vi behöver **samarbeta** tvärprofessionellt med **barnet i centrum**

BarnSäkert

BarnSäkert - mål

Att erbjuda barn de bästa möjliga förutsättningarna för

- . en god och jämlik hälsa och utveckling och*
- . en barndom fri från våld och försummelse*

genom att stödja föräldrar och stärka familjer

UPPSALA
UNIVERSITET

BarnSäkert - syfte

Att erbjuda en allsidig och tvärprofessionell metod för att identifiera psykosociala riskfaktorer i små barns uppväxtmiljö och erbjuda hjälp till åtgärd

BarnSäkert

SEEK™
Safe Environment for Every Kid

Utbildning av BHV-
personal och
fam.behandlare

SEEK
föräldraformulär

Samtal om
problem och
lösningar

Erbjudan att
förmedla hjälp
och stöd

Säkerhet
Ekonomisk oro
Nedstämdhet
Extrem föräldrastress
Riskbruk/missbruk av
alkohol
Våld i nära relationer

Fylls i vid
förutbestämda besök

6-8 veckor¹
3-5 månader²
10 månader
18 månader
2,5 år
4 år

Barnperspektiv
Motiverande samtal
(MI)
Flödesschema
Motiverande fraser

Befintliga resurser
inom region,
kommun och ideella
verksamheter

Gemensamma
besök: BHV och
socialtjänst

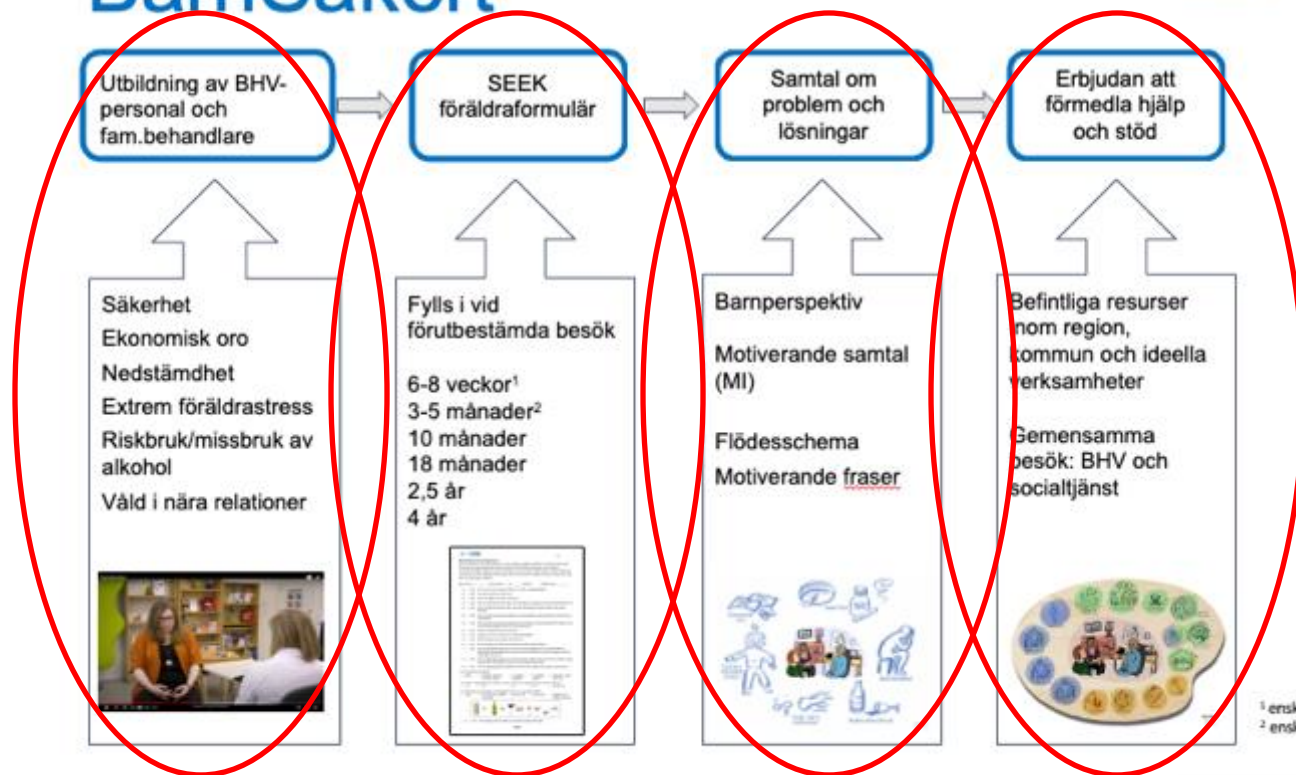
¹ enskilt samtal med födande fç

² enskilt samtal med icke födan

BarnSäkert

SEEK™
Safe Environment for Every Kid

BarnSäkert

- Universell metod
- Individuellt stöd utifrån familjens behov
- Många föräldrar berättar
- Problemen ringas in snabbare
- Gör problemen pratbara
- Frågar flera gånger - sår frön

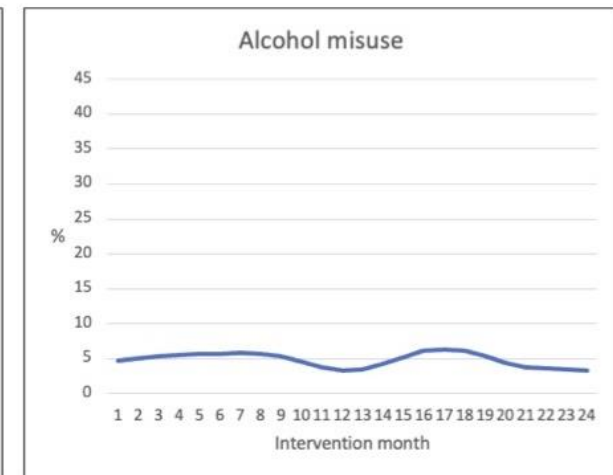
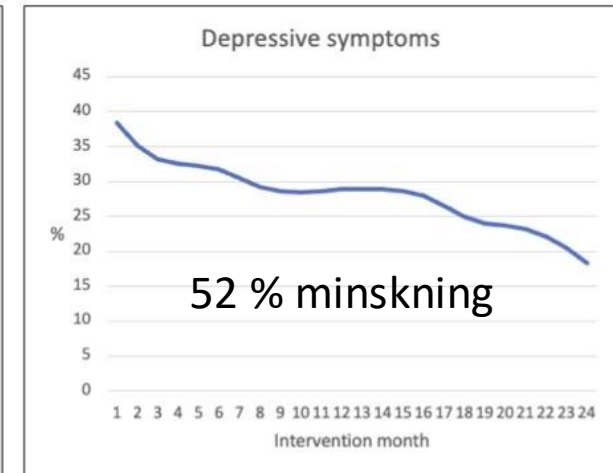
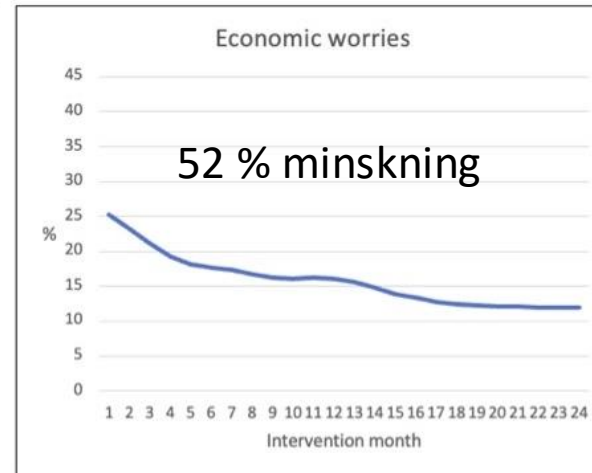

Samarbete BHV och socialtjänstens öppna enhet

- Brygga mellan BHV och socialtjänstens öppna enhet
- Olika kompetenser men med ett gemensamt mål
- Avdramatiserar kontakten med socialtjänsten
- När sårbara familjer i ett tidigare skede
- Förtroendefull relation

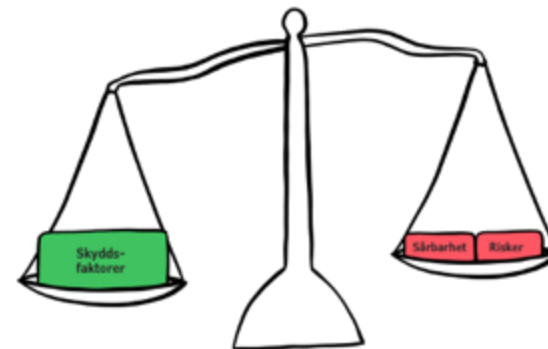

Andel föräldraformulär med utfall i Dalarna (n=7483)

Tillsammans

- Ingen kan göra allt, men alla kan göra något
- Och tillsammans kan vi göra väldigt, väldigt mycket

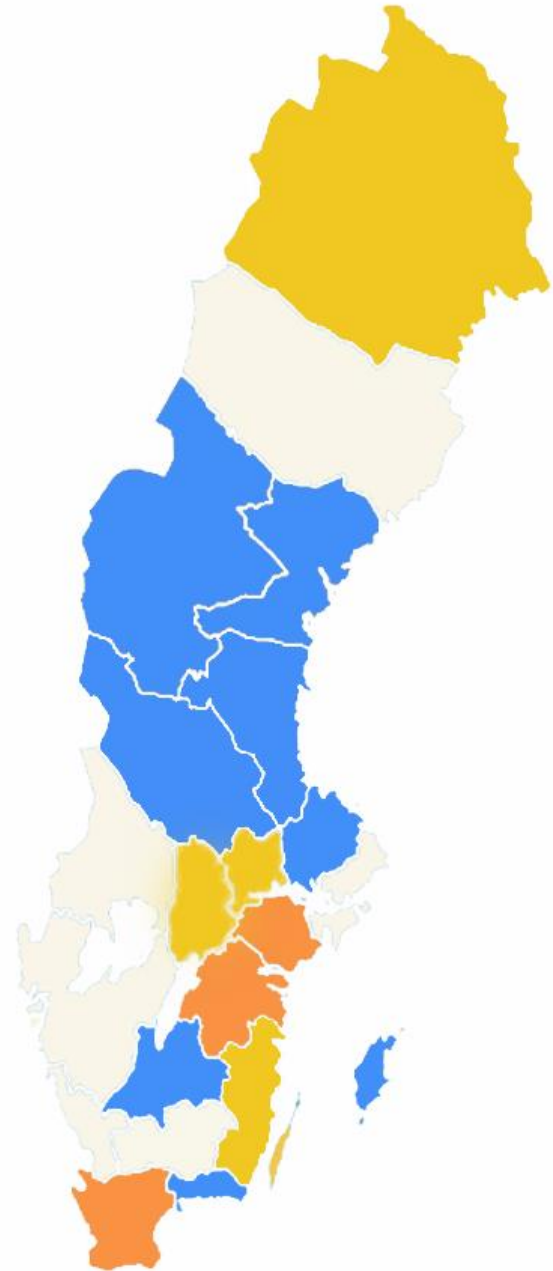
- Kräver
 - Utveckling och planering
 - Struktur
 - God vilja
 - Beslut och finansiering
 - Uthållighet, långsiktighet, uppföljning, inspiration

Nationell spridning av BarnSäkert

- Infört fullt ut i Region Dalarna, Region Jönköping, Region Uppsala, Region Gotland, Region Blekinge, Region Gävleborg, Region Jämtland Härjedalen, Region Västernorrland och Rosenlunds BHV-team i Region Stockholm
- Pågående pilot/uppstart pilot 2025 i Region Sörmland, Region Skåne och Region Östergötland
- Planering pågår i Region Kalmar, Region Norrbotten och Region Västmanland

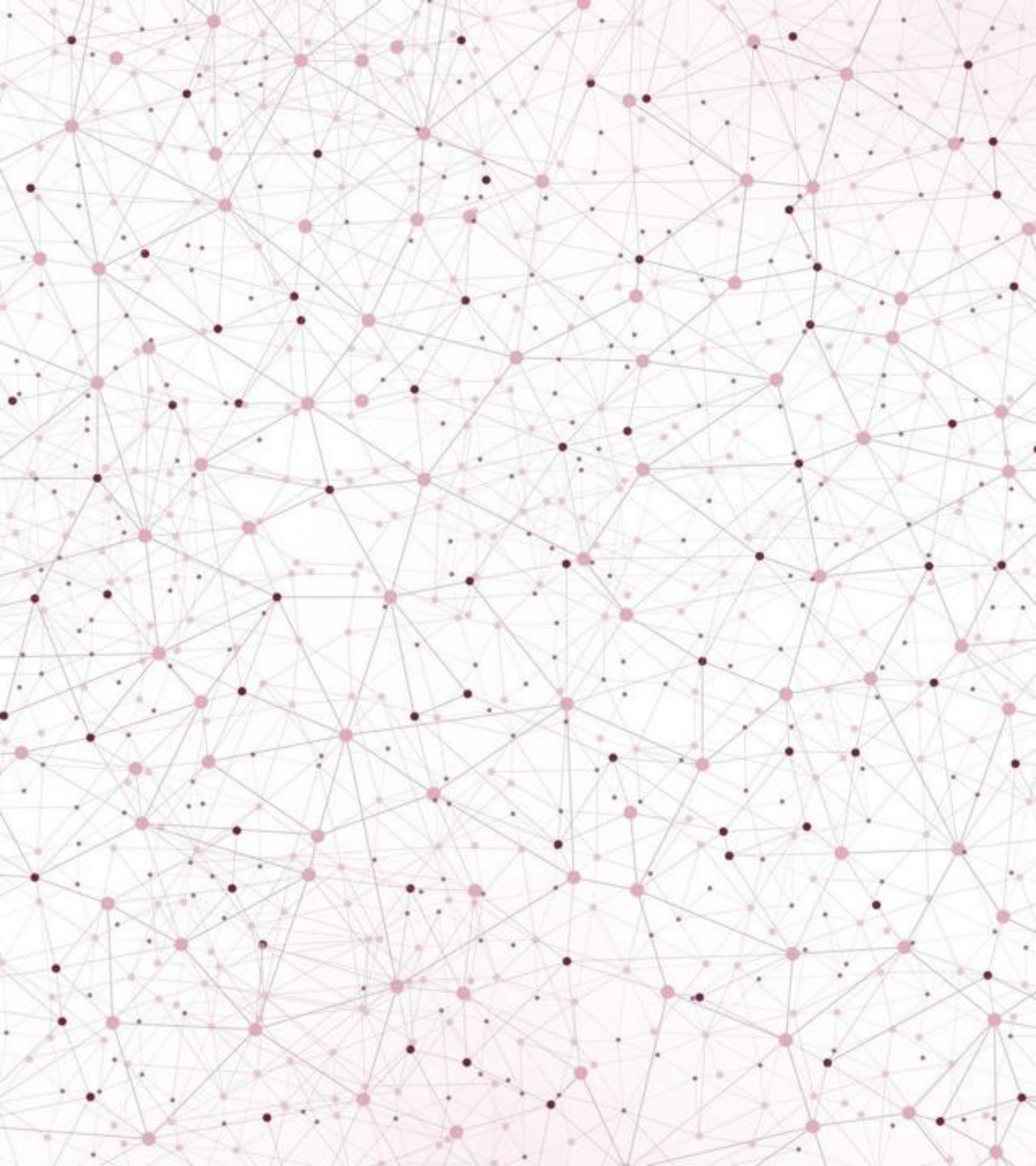

Artiklar om BarnSäkert

- Engström, M., Randell, E., & Lucas, S. (2022). Child health nurses' experiences of using the Safe Environment for Every Kid (SEEK) model or current standard practice in the Swedish child health services to address psychosocial risk factors in families with young children—A mixed-methods study. *Child abuse & neglect*, 132, 105820.
- Engström, M., Hiltunen, J., Wallby, T., & Lucas, S. (2021). Child Health Nurses' experiences of addressing psychosocial risk factors with the families they meet. *Acta paediatrica*, 110(2), 574-583.
- Engström, M., Lindqvist, S., Janson, S., Feldman, I., Dubowitz, H., & Lucas, S. (2023). Validation of the Swedish version of the safe environment for every kid (SEEK) parent screening questionnaire. *BMC public health*, 23(1), 1989.
- Golsäter, M., Randell, E., Engström, M., & Lucas, S. (2024). Parents' perceptions of the Safe Environment for Every Kid (SEEK) model in the Swedish Child Health services. *BMC Pediatrics* (Accepted).
- Engström, M., Wallby, T., Janson, S., Feldman, I., Dubowitz, H., & Lucas, S. (2023). Psychosocial risk factors in families of young children: A trial of the Safe Environment for Every Kid (SEEK) Model in Sweden. (Manuscript)
- Engstrom, M. (2023). *BarnSäkert: Studies of the Safe Environment for Every Kid model in the Swedish Child Health Services for early identification of psychosocial risk factors in the home environment of young children* (Doctoral dissertation, Acta Universitatis Upsaliensis).

Allt hänger ihop

Tack!

steven.lucas@uu.se

UPPSALA
UNIVERSITET

Stiftelsen
Allmänna Barnhuset

CHILDHOOD

WORLD CHILDHOOD FOUNDATION
FOUNDED BY H.M. QUEEN SILVIA OF SWEDEN